

DIRVA

Nr. 92

Rugpiūtis-August 10, 1960

Cleveland, Ohio

SAUGUMO TARYBA NUTARĖ PASIŪSTI JT KARINIUS DALINIUS Į KATANGĄ

Bet jiems uždrausta kištis į krašto vidinius konfliktus.- Konge paskelbta nepaprastojo meto būklė.

Jungt. Tautų Saugumo Taryba po beveik 12 valandų trukusių debatų nubalsavo siųsti Jungtinių Tautų Komandos dalinius į bandančią nuo Kongo atskirti Katangos provinciją. Rezoliucijoje taip pat pabrėžiama, kad Jungt. Tautų įgulos neturi kištis į krašto vidinius konfliktus.

Nesikišimo klausule suprantama, kad Jungt. Tautų įgulos nesisieks kelio ginklų į Katangą, kaip to Saugumo Tarybos posėdyje buvo reikalavęs Sovietijos atstovas.

Saugumo Tarybos rezoliucijoje reikalaujama, kad Belgija savo kariuomenę atitrauktų "nedelsiant". Belgijos vyriausybė po kelių valandų paskelbė, kad ji esanti pasiruošusi išpildyti Saugumo Tarybos reikalavimą, bet už 20,000 europiečių saugumą

Katangoje būsiančios atsakingos Jungt. Tautų įgulos.

Saugumo Tarybos posėdis buvo gana įtemptas. Jį atidarydamas gen. sekr. Hammarskjöld pabrėžė, kad galys kilti naujas pasaulinis karas, jei Kongo krizė nebus išspręsta.

Sovietų delegatas Kuznecovas pasiūlė pagelbėti Kongui militariškai, kad būtų "išvartas agresorius". Jis kaltino Belgiją, kad ji siekianti išlaikyti turtinąs Katangos kasyklas pagal "norą didžiųjų amerikinių monopolijų, kurie sukišę savo rankas į Kongo išdinę". Jo rezoliucijoje buvo siūloma belgų kariuomenę išvartoti ginklų.

Belgijos delegatas Wigny pareiškė, kad kariuomenė būtų atitraukta, jei Jungt. Tautos galėtų garantuoti taiką ir gyventojų saugumą. Į sovietų priekaiš-

tus dėl "agresijos" jis atsakė:

"Mes nuėjome į Kongą savo tautiečių gelbėti. Jungtinės taikos nuėjo ten pasaulinės taikos gelbėti. Arba mes abeji esame teisūs, arba abeji klystame.

"Bet mes atsimename, kad kai kurios jėgos įsikišo į kitus kraštus, nei turėdamos ginti savo tautiečių, nei Jungtinių Tautų leistos pasiųsti ten savo kariuomenę, kai buvo nutarta pasiųsti ten tyrimų komitetą." Šia užuominą jis priminė Vengrijos sukilimą, kurį rusai tankais ir patrankomis klastingai sužlugdė 1956 metų rudenį.

Pačiame Konge Lumumbos vyriausybė vėl paskelbė nepaprastojo meto būklę, uždrausdama gyventojams rodytis viešumoje nuo saulės nusileidimo iki užtekėjimo ir būriuotis daugiau kaip po 5 asmenis.

Lumumba taip pat pasiuntė karinius dalinius Belgijos ambasadoriui Jean Van Den Bosch ir jo tarnautojams išstremti. Švedų batalionas iš Jungt. Tautų Komandos perėmė Belgijos ambasados apsaugą, kai vidaus reikalų ministerija pareikalavo, kad ambasadorius išvyktų per kelias valandas. Nustatytas terminas praėjo, nepastebėjus jokių ženklų, kad įsakymas bus pildomas.

Lumumba, kuris grįžo po vizito JAV-se Kanadoje ir kai kuriuose Afrikos kraštuose, pareiškė, kad "visa Afrika yra mobilizuota už mūsų vyriausybės".

Tačiau mažiausiai trys jo kabineto nariai prisijungė prie vis didėjančio sąjūdžio reorganizuoti 40 dienų amžiaus respubliką į šešių suvereninių provincijų federaciją, drastiškai susilpninant Lumumbos galią. Federacijos idėja, pradėta Katangos atskilimu, remia stipri Abako partija, kuri, kaip tikima, rاندanti vis didesnio pritarimo parlamento narių tarpe. Kongo parlamentas vakar suteikė Katangos premjerui Tshombe "prezidento" titulą, kas, kaip manoma, turi sustiprinti federacijos idėją.

Tshombe, kaip sakoma turįs kitų penkių provincijų lyderių pritarimą, ir tik viena rytinė provincija besąlyginiai remia Lumumbą.

NAUJAS GENOCIDO DOKUMENTAS

Tarptautinė Teisinių Komisija Ženevoje paskelbė 340 puslapių apimantį pranešimą apie komunistinės Kinijos vykdomą genocidą Tibete, iš kurio aiškėja, kad tibetiečių tauta per pastaruosius 10 metų buvo naikinama žudymais, kankinimais, deportacijomis ir sterilizacijomis.

Pranešimas didžiąja dalimi remiamas pabėgusių po 1959 metų sukilimo tibetiečių liudijimais

ir ištraukomis iš oficialiųjų Kinijos leidinių. Jame taip pat įtrauktas Tibeto dvasinio ir politinio lyderio Dalai Lamos liudijimas.

Dalai Lama pareiškė komisijai, kad visi dviejų ar trijų Tibeto kaimų gyventojai buvo prievarta sterilizuoti, tariamai siekiant išvengti epideminių ligų. Sterilizacijos pasėkoje daugelis gyventojų išmirė.

Dalai Lama taip pat pareiškė, kad apie 13,000 tibetiečių vaikų buvo prievarta išgabenti į Kiniją ir iš jų tik apie 500 grįžo.

Kitas pabėgėlis iš Ba-Nagsang pasakojo tokį įvykį:

"Žmogus, pavarde Wangton, buvo areštuotas ir nugabentas į didelę salę, kur buvo suvaryti kiti apylinkės gyventojai. Vakarais, dabar pasidarę Kinijos kareiviais, mušė jį lazdomis ir pyliu verdantį vandenį ant jo galvos.

"Tada jis prisipažino turįs devynis gabalus aukso. Jis buvo surištas ir pakabintas; šiaudai buvo deginami po juo, reikalaujant pasakyti, kur yra auksas. Jis negalėjo pasakyti, nes aukso neturėjo. Iki raudonumo įkaitinta varinė vinis buvo įkalta į jo kaklą. Po to jis buvo išneštas į sunkvežimį ir išvežtas."

STIPRINAMA KARINĖ PARUOŠTIS

Prez. Eisenhoweris specialia-me pranešime kongresui apeliavo, kad atnaujintoji sesija būtų tęsiama tol, kol bus priimtas 21 įstatymas, kuris yra įtrauktas į sesijos darbų eilę. Jis taip pat reikalavo skubios akcijos dėl problemų, liečiančių "intensyvėjantį komunistų agresyvumą", ypač Vid. Afrikoje ir Kuboje.

Pasėkoje "besikeičiančios komunistinės taktikos ir laikysenos" prezidentas įsakė sustiprinti valstybės gynybos paruoštį. Tų priemonių tarpėminimas B-47 bombonešių įjungimas į Strateginę Oro Komandą, tos Komandos prasklaidymas ir jos operacijų padidinimas, papildomų lėktuvnešių pasiuntimas į Viduržemio jūrą ir Pacifiką, armijos ginklavimo sumoderninimas ir papildomos pastangos paskubinti už garsą greitesnių bombonešių B-70 bei žvalgybos satelitų Samos gamybą.

NAUJOS KONFISKACIJOS KUBOJE

Fidel Castro vyriausybė konfiskavo eilę kitų amerikinių firmų, palikdama tuo tarpu dar nelietusį maždaug ketvirtį visų amerikinių investicijų Kuboje. Po paskutinės konfiskacijos nusavinto amerikinio turto vertė siekia 750 mil. dolerių.

Castro paskelbė, kad už konfiskuotąjį turtą bus išmokama per 50 metų iš fondo, kurį sudarys pajamos iš ketvirtadalio virš 300 mil. tonų per metus JAV nuperkamo cukraus. Pagal dabartines kvotas reiškia, kad minimam fondui nebus skiriama nė cento.

Tuo tarpu Amerikos Valstybių Organizacija, nepaisydama griežtų Kubos protestų, paėmė griežtą liniją prieš Castro režimą. Į rugpiučio 16 Kostonijoje prasidedančios Amerikos užsienio reikalų ministrų konferencijos darbotvarkę įtraukdama "apsigynimo nuo bet kurios vyriausybės, organizacijos ar jos agentų subversyvinės veiklos" klausimą.

Clevelande gyvenęs dailininkas Vytautas Ignas savo studijoje darbu metu, prie užbaigiamo paveikslė "Apleisti lizdai", kurį sukaitais naujais darbais: žada išstatyti savo parodoje Clevelande.

Dirvos nuotrauka

PO 16 METŲ SUSITIKO... Dirvos skaitytojas Detroite--Vincas Brazys, po eilės metų lūkesčių, pagaliau sulaukė iš Lietuvos atvykstant sūnaus Vydmanto. Rugpiučio 2 d. Brazilų šeima buvo laiminga, galėdama vėl būti visa po vienu stogu. Jaunasis Vydmantas, kurį tėvai traukdami į vakarus, visai mažą paliko pas gimines, lankė Šiaulių gimnaziją ir dabar žada toliau tęsti mokslus Detroite. Nuotraukoje Vydmantas su tėveliais, broliu ir sesute. Iš kairės: brolis Rimas, motina Ona, Vydmantas. Užpakaly sesutė Rūta ir tėvas Vincas Brazys.

J. Gaizūčio nuotrauka

SOVIETINIS MOKESČIŲ "PANAIKINIMAS" IR TIKROVĖ

Ką rodo pačių komunistų paskelbti duomenys

Sovietija paskelbė dalinį tiesioginių mokesčių nuo spalio 1 dienos panaikinimą. Triukšmingos propagandos poveikyje, kai kurie protaujantys žmonės pradėjo apgalvoti šį reiškinį: kiekviena valdžia, socialistinė ar kapitalistinė, gyvena iš mokesčių, sudaro biudžetines pajamas, tieioginiai ar netiesioginiai rinkdama pinigų iš gyventojų — darbininkų ar ponų. Jeigu tad sovietinė valdžia kalba apie "panaikinimą" tiesioginių mokesčių, turbūt jinai di-

dins pajamas iš netiesioginių mokesčių? Koki ir kaip, renkami netiesioginiai mokesčiai Sovietijoje? Tokį teisingą klausimą žmonės stato savo valdžiai.

Atsakymo negauna, matyt, valdžia turi ką slėpti. Taip ir Lietuvoje šlovingoji tarybinė valdžia nė nemano aiškintis. Ir tik prikiša: esą, Nepriklausomoje Lietuvoje irgi buvo renkami netiesioginiai mokesčiai. Štai, TIESOS liepos 19 d. numeryje su pasipiktinimu konstatuojama: "buržuazinė", atsieit

ne p r i klausomos Lietuvos valdžia, muštais bei akcijų apdėjo tokias prekes kaip cukrų, degtukus, muilą. "Devynis kailius", atsieit, ji lupu nuo darbo žmonių bei valstiečių; vien per 1940 m. penkis mėnesius toji valdžia iš netiesioginių mokesčių sudarė net 35,5 procento bendrų biudžetinių pajamų. Mes ne tik patvirtinsim tą skaičių, bet dar prileisim, kad ir anksčiau ir per visus metus 35 procentai išdo pajamų galėjo ateiti iš maito bei akcizo, netiesioginiais mokesčiais.

Tik kartu kelkime klausimą: kokį biudžetinių pajamų nuosimtį netiesioginiais mokesčiais surenka tarybinė valdžia Lietuvoje? Atsakymui medžiagos pateikia patsai finansų ministras drg. Sikorskis savo straipsnyje TIESOS, 1959 m. lapkričio mėnesio 25 dienos laidoje.

Pagrindinis valdžios pajamų šaltinis, anot Gurvičiaus veikalo "Tarybinė finansų teisė" (Vilnius, 1957 m.) yra apyvartos mokesčiai. Jį surenka įmonės, perleidamos produkciją kitai žinybai; juo, pagal prekių rūšis ir valdžios slapstus potvarkius, didindama prekes pardavimo kainą, kurią sumoka vartotojas. Todėl apyvartos mokesčiai imamas tik nuo plataus vartojimo prekių: maisto produktų, galanterijos, avalynės, buitinių kultūrinių reikmenų. Jis neimamas nuo sunkiosios pramonės gaminių, nes tas prekes perka valstybinės įmonės.

Pagal drg. Sikorskio autoritetingus žodžius šito mokesčio, kurį išimtinai sumoka vartotojai, šiais

(Nukelta į 2 psl.)

Kennedy nepripažinsias pavergtųjų status quo

Senatorius John F. Kennedy, demokratų partijos nominatas į JAV prezidentus, pareiškė sušauktiems į jo vilą Hyannis Port, Mass., tautinių mažumų atstovams, kad jis, jei būtų išrinktas nesutiktų su sovietų pasiūlymais pripažinti visiemis laikams dabartinę būklę (status quo) už geležinės uždangos, bet jo administracija taikiomis priemonėmis palaikytų pavergtųjų tautų laisvės viltis.

Tuo pareiškimu sen. Kennedy rūpestingai atsisirbojo nuo 1952 metais prez. Eisenhowerio paskelbto "išlaisvinimo" šūkio, kuris, kaip senatorius pareiškė, "nuvedęs klaidingų kelių" europiečius į pražūtingus, kruvinus sukilimus Rytų Berlyne ir Vengrijoje.

Jungtinės Valstybės turinčios išlikti stiprios, laikančios iškeltą "laisvės švyturį", kaip simbolių pavergtoms tautoms, kad jos kada nors būsiančios laisvos apsispręsti savo vyriausybės formą. Jis priminė prez. Wilsono paskelbtus principus, iš naujo deklaruodamas Jungtinių Valsty-

bių tikėjimą į "visų tautų apsisprendimą".

Tautybių grupių delegacijai vadovavo Michigano gubernatorius G. Mennen Williams, ir joje buvo atstovai, kalbą už sekančias tautines grupes: Galicijos žydų, sirijiečių, libaniečių, kroatų, ukrainiečių, bulgarų, portugalų, rumunų, suomių, vengrų, italų prancūzų, lietuvių, vokiečių, čekų, slovakų, lenkų, graikų, rusų, kiniečių ir belgų. Taip pat buvo vienas atstovas, kurį Kennedy pavadinuo "originaliu amerikiečiu" --indėnas iš Seate apylinkių.

SUKILIMAS LAOSE

Revoliucinė grupė pasigrobė Laos valdžią ir pasiskelbė "išlaisvinanti" Pietryčių Azijos karalystės neutralumą. Ligšiol gautos žinios yra gana miglotos, tik aišku, kad ankstesnės vyriausybės nariai esą areštuoti. Vieni pranešimai skelbia, kad sukilėliai esą kairieji, kiti sako kad perversmas greičiau esąs įvykdytas dešiniųjų, negu kairiųjų. Greičiausiai tai buvusi kurių nors nepatenkintų kariuomenės sluoksnių grupė.

Iš pasaulinės politikos užkulisių

"AŠ ATSIKUSIU DUJŲ ČIAUPĄ"

Praėjus dviems dienoms nuo demonstratyvaus sovietų maršalo Sokolovskio pasitraukimo iš Kontrolinės Tarybos, priešais buvusio reichstago griuvėsius, lietuvių kaip iš kibiro pilant, stovi susirinkusi 80,000 berlyniečių minia. Kalbėtojų tribūnoje — petingas vyras, apie kurį kalbama, kad jis gerai pažįstas komunistus ir jų taktiką, nes jis pats kadaise priklausęs jų partijai: Ernstas Reuteris, "miesto atstovų susirinkimo išrinktas ir okupacinių įstaigų nepatvirtintas Berlyno burmistras", kaip vokiečių socialdemokratų partija savo šūkiose jį apibūdindavo. Jis šaukia berlyniečiams:

--Praga krito, Suomija gali kristi, o kas seks po to? Berlynas nekris! Mūsų geležinės valios komunistinis tvanas nepralauš. Todėl visas pasaulis turi žinoti, kad negali palikti mūsų vienų, ir jis mūsų nepaliks!

Berlyniečiai entuziastingai pritaria vyrui, kuris nosine šluosto lietuvių nuo savo plataus, raukšlėto veido. Jie nežino, kad širdyje jis neturi to optimizmo, kurį iš katedros skelbia. Dar ne taip seniai vienas amerikietis, su kuriuo jis kalbėjosi, jam pareiškė:

--Aš nebijau kovos, kai reikia, bet man reikia užnugario, sienos, o jūs nesate toji siena, į kurią galėčiau atsiremti.

O sovietai tuo tarpu vis labiau tempia kilpą, kuri turėtų užsmaugti Berlyno laisvę. Jau 1948 metų pradžioje įvedė suvaržymus vokiečių keilionams tarp Berlyno ir Vakarų Vokietijos, rusų kontroliniai postai Marienborne, pasieninėje zonos stotyje, pradeda sulaukinti ir sąjungininkų karinius traukinius, bandydami įvesti dokumentų kontrolę.

--No! --energingai purto galvą amerikietis traukinio komendantas. --Tik per mano lavoną jūs pateksite į traukinį.

Ant greitojo traukinio laiptelių stovėdamas, jis niūriai žvilgsniu stebi rusai žalias rusų uniformas. Rusiškų žodžių antplūdis yra atsakymas į jo pasipriešinimą: "niršęs sovietų karininkas kažką rėkia vertėjui.

"Rėkau, ką nori," galvoja amerikietis, "bet į traukinį tu nepateksi."

Vertėjas, vokiečių, išverčia rusų reikalavimus į anglų kalbą. Kontrolė esanti reikalinga, kad sovietinė zona apsaugojus nuo subversyvinio ir teroristinio elemento. Komendantas turįs įsakymą kontroliuoti ir visus karinius traukinius.

--Tai pasakykite komendantui, kad aš turiu įsakymą nepakeisti jokios kontrolės, --atsako amerikietis karininkas.

--Tada traukinys nebus išleistas, --šaiposi rusas.

Generolas Clay, karinis amerikiečių okupacinės zonos gubernatorius, nelieka skolingas. Rankas už nugaros sunėręs, jis vaikštinėja savo darbo kambaryje.

--Rašykite, --diktuoja jis sekretorei: --Mes negalime leisti, kad į mūsų karinius traukinius įliptų kitos karinės valdžios atstovai. Tai prieštarauja laisvo ir nekludomo priėjimo Berlynan teisei, kuri buvo sąlyga savo pasitraukimo iš Saksonijos ir Tiuringijos.

Generolas akimirksniui sustoja ties langu. Lietus plaka jo stiklus. Lauke permaininga balandžio pradžios diena. Gatvėmis skuba apikaklės užsivertę žmonės. Gyvenimas sunkus šiame griuvėsių mieste, kaip ir visoje Vokietijoje. "Cigaretinė valiuta" yis labiau išstumia reichsmarkę, su kuria jau begalima apmokėti tik nuomą, elektros sąskaitas ir pagal korteles gaunamus maisto produktus. Gandai apie valiutos reformą nesiliauja kursavę.

Laikraščiai savo didžiosiose antraštėse taip pat neskelbia linksmų dalykų. Komunistų diriguojama ryt, Berlyno spauda nesiliauja gąsdinusi gyventojų apie greitą amerikiečių, anglų ir prancūzų įguly atsitraukimą. Ir berlyniečiui tomis 1948 metų pavasario dienomis tikrai yra pagrindo tikėti apie tokio atsitraukimo galimybę.

Pagaliau net visame pasaulyje

svorį turįs "New York Times" 1947 spalio 12 buvo paskelbęs: "Yra visuotinai žinoma, kad daugelis karinės valdžios pareigūnų atvirai svarsto sąjungininkų atsitraukimo iš Berlyno galimybę."

Septyniolikametė Helga Nifke susijaudinusi šaukia prie lango savo motiną:

--Mama, žiūrėk. Jau ir vėl rusai prie "Ami" vilos. Aš tau seniai sakiau, kad jie ruošiasi čia įsikurti, kai tik "Amis" pasitrauks.

Motina Nifke smalsiai ir su baime žiūri į "džypą", kuriame sėdi būrys besišypsantių rusų karininkų. Kai vienas jų nusitraukia nuo galvos kuoduotąją kepurę, motina Nifke griebia savo dukters ranką:

--Laikyk mane, Helga, laikyk mane...

--Kas atsitiko, mama?

--Helga, aš pamačiau tą niekšą, tą iš 1945 metų...

Motina Nifke kurį laiką žiūri į tolį, paskui garsiai pasako:

SOVIETINIS MOKESČIŲ "PANAIKINIMAS"

(Atkelta iš 1 psl.)

metais Lietuvoje bus surinkta 941 milijonas rublių. Lietuvos biudžeto 1960 m. bendroji pajamų suma siekia 4,679 milijonus rublių. Tai reiškia, kad tarybinė valdžia 1960 m. netiesioginiais mokesčiais surinks beveik 85 procentus biudžetinės sumos. Nepriklausomybės laikais, anot TIESOS, tas nuostimis buvo tik 35 procentai, daugiau kaip dvigubai mažesnis.

Deja, apyvartos mokestis nėra vienintelis netiesioginis mokestis. Valstybinės įmonės, be savikainos kaštų, prekes brangina dar ir specialiu pelno mokesčiu. Teisybė, dalis jo eina įmonės plėtimui ir kapitaliniams indėliams; bet didžiausia dalis tenka valstybei. Kiekvienu atveju, įmonės pelnas brangina prekes; pelną sumoka vartotojas. Pelno pajamų šiais metais, vėl pagal finansų ministro Sikorskio pranešimą, iki metų pabaigos bus surinkta 1,791 milijonas rublių. Sudėję abi netiesioginių mokesčių biudžetines sumas, gausime, kad Lietuvoje netiesioginiais mokesčiais šiais metais bus surinkta net 5,912 milijonų rublių.

Išvada štai kokia: sovietų okupuotoje Lietuvoje netiesioginiais mokesčiais surinkama net 125 procentai biudžetinių pajamų, t. y. žymiai daugiau, negu visas biudžetas. Jeigu Nepriklausoma Lietuva, anot TIESOS, "lupo devynius kailius" nuo darbo žmonių netiesioginiais mokesčiais, surinkdama tik 35 procentus biudžetinių pajamų — kaip tuomet pavadinti tarybinės valdžios netiesioginių mo-

--Jeigu jie vėl ateis, aš atsisuksiu dujų čiaupą...

Sovietiniai karininkai, išlipę iš džypo, apeina aplink namą, paskui gestikuliuodami ir juokdamiesi vėl susėda į jį ir nuvažiuoja.

Helga Nifke išbėga gatvėn. Vienai senesnei moteriai rusai kažką pasakė. Pora vyrų ir moterų pripuola prie jos:

--Ką jie pasakė? Moteris pakartoja dar sykį: --Mes vėl ateisime. Netrukus.

Rusų karininkų pasivažinėjimai po vakarinius sektorius yra dalis sovietinio nervų karo ir dėl ligšiolinės labai santūrios amerikiečių, britų ir prancūzų laikysenos vokiečių atžvilgiu ne daugelis berlyniečių yra įsitikinę, kad Vakarų sąjungininkai pasilikės Berlyne. Ir jie turėtų dar daugiau pagrindo savo įtarimams sustiprinti, jeigu galėtų girdėti pasitarimus, vykstančius už Paryžiaus, Londono arba Washingtono kulisių.

(Bus daugiau)

kesčių politiką, surenkant 125 procentus!?

Neteko girdėti, net ir TIESA netvirtina, kad Nepriklausoma Lietuva būtų mokėjusi kam kitam viršbiudžetines pajamas — tokių nė nebuvo. Bet kurgi tarybinė Vilniaus vyriausybė deda 25% pajamų iš netiesioginių mokesčių, kurie net neįeina į biudžetą? Atsakymas aiškus: tai kontribucija Maskvai grynais pinigais.

Tikrumoje toji kontribucija yra dar daug didesnė. Jeigu sudėsime visas finansų ministro drg. Sikorskio skaičiais minimas pajamas, kurias valdžia surenka iš Lietuvos darbo žmonių, gausime 6,415 milijonų sumą. Jeigu pridėsime pajamas iš loterijos bei taupomųjų kasų, nebus perdėta spėjus, kad 1960 m. Lietuvos žmonės ir kraštas tiesioginiais ir netiesioginiais mokesčiais sukraštys pusę milijardo (6.5) milijardo rublių sumą. Iš tos sumos Lietuvos biudžetui paliekama keturi (4) milijardai 679 milijonai. Kitaip sakant, iš bendrų pajamų mažiausia 28 procentai tenka sumokėti Maskvai — už taip jau vadinama "broliską pagalbą". Jeigu skaityti biudžeto sumą išeities baze, kontribucija Maskvai siekia nuo 37 iki 40 procentų biudžetinės sumos.

Valdžia žada panaikinti tiesioginius mokesčius. Tai ji gali lengvai padaryti, atleisdama truputį daugiau plačios apyvartos prekių. Gi pats didysis netiesioginis mokestis yra metinė kontribucija Maskvai; ji slepia ne tik Lietuvos kraštą visumoje; ją savo pinigais sumoka kiekvienas lietuvis. vb

Laisvos nuomonės rinkiminėmis temomis

ABIEJŲ PARTIJŲ KONVENCIJOMS PRAĖJUS

Dalis elektorių gali keisti rezultatus

K. S. Karpis

teks persimesti balsuoti už Kennedy, norint paremti kataliką. Bet panašiu būdu daugybė protestantų demokratų pereis balsuoti už Nixoną. Protestantai skleidžia antikatalikišką literatūrą milijonais.

PARTIJŲ SKIRTUMAS MENKAS

Demokratams gausi parama rinkimų metu ateis iš darbo unių vadų, kurie valdo milijoninius fondus ir paprastai meta šimtus tūkstančių dolerių partijai paremti. Demokratų partijos užkulisiuose vyrauja unių vadai, kurie reikalauja už paramą pildyti visus unių reikalavimus.

Respublikonai įgijo "kapitalistų partijos" pavadinimą, kadangi seniau jos nusistatymas buvo, neturint jokių svarbių tarptautinių problemų, laimėjus rinkimus, pakelti muitus užsienių prekių ir gaminių, Demokratai vykdavo muitų sumažinimą, palengvindami įvežti svetimas pigesnes prekes ir privesdami savo krašto prekių ir reikmenų kainas mažinti.

Prieš I Pasaulinį karą krašte pasitaisydavo daugiau įvairaus didumo nedarbo periodų. Kalbos vis eidavo, kad prieš rinkimus respublikonai sulaukydavo dirbtuvėse darbus, paleisdavo darbininkus, priversdami gyventojus išrinkti respublikoną prezidentą. Tame nebuvo jokios teisybės, bet žmonės taip kalbėjo, ieškodami pateisinimo prasidėjusiai bedarbei.

Šiomet, kai Respublikonai tikėjo žymaus darbingumo ir biznių pašokimo, reikalai gerokai apblėdo, nežiūrint kad respublikonai valdo, ir kad didelis darbingumas vėl reikalingas rinkimų laimėjimui.

ELEKTORIAI IŠRENKA PREZIDENTĄ

Nors lapkričio 8 d. bus balsuojama už Nixoną-Lodge, res-

publikonus, ir už Kennedy-Johnson, demokratų, prezidento ir vice prezidento vietas, konstitucijos nuostata, tada iš tikrųjų renkami tik taip vadinamos Elektorių Kolegijos nariai.

Ir kai būdavo partijų kandidatų, arba dabar tik dviejų, po rinkimų visas valstijos, elektorių skaičius tenka tam kandidatui kuris gauna daugumą balsų, ne proporcingai pagal vienos ar kitos partijos gautų balsų.

Elektorių kiekis nustatomas kiekvienoje valstijoje pagal turimą dviejų senatorių ir kongreso atstovų skaičių, pvz., New Yorko valstija už du senatorius ir 43 kongreso atstovus gauna 45 elektorius. Alaska, su mažai gyventojų, už du senatorius ir vieną kongreso atstovą gauna tris elektorius.

Bendrai dabar 50-tyje valstijų nuo bendrą 100 senatorių ir 437 kongreso atstovų skaičiaus susidaro 537 elektoriai.

Kiekvienos valstijos išrinkti elektoriai suvažiuoja savo sesintinę gruodžio mėnesį atlikti prezidento ir viceprezidento išrinkimo formalumą. Išrenkami jie turi gauti didesnę pusę, arba 269 elektorių balsus. Balsavimų daviniai būna nusiunčiami į Washingtoną.

Keletoje pietinių valstijų, tačiau, esama savų įstatymų, pagal kuriuos elektoriai nėra pareigjami balsuoti už tą kandidatą, kuris toje valstijoje gavo daugumą balsų. Jie gali balsuoti už asmenį pagal valstijos vadų susitarimą.

Respublikonų ir Nixono rėmėjai, prisibiję, kad jis gali visuotiniams balsavimais pralaimėti, griebiasi to šiaudo, darydami tolimus išvedžiojimus kad kelios pietinės valstijos kartais gali nesutikti Kennedy remti prezidentu, jeigu jis ten ir laimėtų, ir jų elektoriai savo balsus atiduoti už Nixoną...

Lapkričio 8 dieną, ar po to, gruodžio mėnesį, sužinosime, kas atsisės Baltuosiuose Rūmuose sausio 20 dieną.

Lake Hotel

SEVENTH and PARK Aves ASBURY PARK, N. J.

DIDŽIAUSIA IR GRAŽIAUSIA LIETUVIŲ VASARVIETĖ - ATLANTO PAKRANTĖJE

Grazūs kambariai. Šviežias maistas. Žemos kainos. Vakaraš šokiams groja orkestras. Tarp dviejų ežerų, prie pat okeano paplūdimio. Kreiptis: Edmundas Kubaitis, prezidentas, arba A. Žemaitis, viceprezidentas-sekretorius.

Tel. Prospect 4-7788 ir 6-9671

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Numatoma, kad nuo šių metų liepos 1 d. dividendai bus pakelti iki 4 1/4.

MUTUAL Federal SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD. • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanaukas, Pres.

TELEFUNKEN HI-FI STEREO SETS

20 metų tos srities praktika

VOKISKŲ RADIO APARATŲ TAISYMAS

TELEFUNKEN
Authorized Factory Service

SCHWAB RADIO & T.V.

SALES AND SERVICE

PAPIGINTA KAINA PARDUODA TELEVIZIJOS IR TELEFUNKEN RADIO APARATUS.

11615 Detroit Ave.

LA 1-4669

CLEVELAND 2, OHIO

Sibiro tremtinio atsiminimai (38)

A. Valasevičius

PO 16 METŲ PAMATAU SESERĮ

Šiandien uošvis atėjo kaip paprastai, tik daug linksmesnis. Ištraukia ir duoda skaityti Martai iš Vak. Vokietijos gautus laiškus. Jo dabartinį adresą sužinojo jo brolis, gyvenęs Vokietijoje. Jo brolis klausia, ar nenori grįžti į savo senąją tėvynę. Jis tuo reikalu visomis išgalėmis rūpinasi.

— Alfonsai, nepasilikim čia. Jeigu jūs nevažiuosit, žinoma, ir mes nevažiuosim. Bet važiuokim visi. Nebus ten blogiau. Nors tu prakeiktų mūsų nebus ir keliai daug geresni. Čia susirgus tai ir mirk nieko neprisišaukęs.

Jis kviečia mane. Ir jaučiu, kad jis pilnai apsisprendęs išvažiuoti.

— Senatvė — pagalvojau, bet nesakau, kad mūsų iš čia niekas neleis.

— Gerai, jeigu gausim leidimą, aš neatsisakau.

— Gausim, aš jau sužinojau Vakarų Vok. konsulo adresą ir parašiau tuo reikalu laišką.

Ilgai dar kalbamės tuo reikalu, nors aš netikiu, kad pasisektų. Susitarėm, kad ir mes iš savo pusės dėsime visas pastangas išvažiuoti.

Dirbam trijose vietose. Aš papuolu į mechanizuotą brigadą ir elektriniu piuklu verčiu pušis.

Rudenį darbas eina neblogai. Žiemą blogiau. Neatveža žieminių degalų ir mūsų tos technikos negalima nė iš vietos pajudinti. Ir kol atšildom, visada ateina pietūs. O ir atšildžius, žiūrėk, vėl kūrėna, kad bakus atšildytų. Ir taip šildant dažnai jie susprogs-ta.

S-80 traktoriai skirti laukų darbams ir pavažinėjus po kelmus, sušluobuoja jų sveikata. Bet svarbiausia, nėra kuo pakeisti netinkamas dalis. Čia nėra ir negali būti kalbos, kad traktoristai mestų darbą. Ne. Jie apšalusiais, skaudomais pirštais krapštosi apie gendančias traktoriaus dalis. Čia traktoriai dieną ir naktį būna miške. Kai jau nebepataiso sugedusias dalis, reikia važti į Gorodoko kalvę. Kalvis taip pat negali nieko padaryti, nes taip pat dalių neturi. Tat du traktoriai išardę, kitus du priverčia važinėti.

Planas nesipildė. Praneša, kad dirbsim taip vadina-mą bėgamą grafiką. Reikia, bus dvi pakaitos į parą ir nebus bendrų sekmadienių, bet ilsėsimės pagal tą grafiką, kada ateis eilė. Visi trokštam, kad dar judantys traktoriai važiuotų be sustojimo.

— Sulaužysim mes juos ir paprastomis dienomis, — sako traktoristai, nepatenkinti darbo tvarka.

Padidino buvusias darbo normas. Reikia sumokėti už sulūžiusius traktorius. Jau ir taip naktį rankos užtirps-ta ir ryte su skausmais jas išlauži, išmankštini prieš eidamas į darbą.

Dabar dar didesnės normos ir darbininkai keikia atvažiuosius, pasaulyje tą pirmąją techniką, dar labiau apsunkinusi jų darbą.

Parėjęs kartą iš darbo randu gražiai pasipuošusią mergaitę. Galvodamas, kad rusė, rusiškai pasisveikinu. Ji įtemptai žiūri į mane ir pradeda verksti. Nepažinau savo sesers, nematęs jos 16 metų.

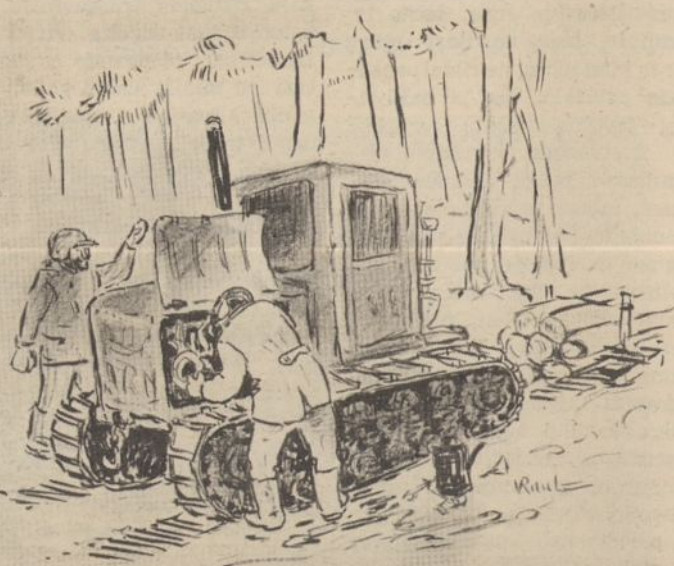
Ji išaugus, daili, dėsto technikume fiziką ir matematiką.

Bendram džiaugsmui ir susipažinimui sukviečiu visus tautiečius. Kalbam link-

tys mokytojai ir jų parašyti vadovėliai. Besiklausydamas jos ir aš išsigastu. Aš nesiginčiju. Juk aš nieko ir nežinau. Aš tikiu, kad mūsų nieks ir niekur nelaukia. Bet man baugu, kad mūsų tų pačių reikalų supratimas, galvojimas, skiriasi kaip diena ir naktis. Internatai, melgiai mokytojai, šio kūdikio galvoj įkalė naujus dievus ir privertė užmiršti tėvų žudikus.

Ar aš turiu teisę sugriauti jos pažiūrą, išmušti iš jos kojų tą turintį pagrindą. Prisimenu savo mokytojavimo metus. Juk kitaip nebuvo galima. Ne, man nieks nedavė teisės būti jos nauju žudiku, kad vėliau tąsoma po kalėjimus keiktų tikrą savo brolių.

Aš stengiausi, kiek galėdamas, savo pažiūrą neiškinti. Bet palydint ją į Gorodoką šešis kilometrus, nuoširdžiai tarp mūsų jau

... Apšalusiais pirštais krapštosi apie gendančias traktorio dalis. Vyt. Raulinaičio nuotrauka

mai ir juokaujam. Mums liūdno ir politinės kalbos visai nepatinka. Mes užsimirštame visus rūpesčius. Svečiai išgėrę ir padainavę išsiskirsto. Kaip gaila, kad ji negali ilgiau pa mane pabūti. Ji buvo numačiusi būti dvį savaites, bet kelionę išbuvo beveik savaitę ir turi tuoj grįžti atgal.

Per keturias dienas daug ką išsipasakojom. Ji pernai praleido atostogas nuvažiavusi su ekskursija Maskvoje. Ateinančią vasarą numatyta į Kaukazą. Aš džiaugiuosi, kad jai pavyko prasimušti.

Bekalbėdamas apie save papasakojau, kad jau į Vakarų Vokietijos konsulatą pasiuntėm užpildytas blankas ir darom pastangas, jeigu tik leis, išvažiuoti. Ji nusigąsta.

— Nejau, Alfonsai, tu į ten važiuotum? Manęs ir surištos iš čia neišvežtų.

Pradeda ji man pasakoti, kaip ją išmokino meluojan-

nesimezgė kalba. Aš vaidinau, juokavau ir visur jos nuomonei pritariau kalbėju. Vistiek suprato, kad mums kas tai skyrė.

— Alfonsai, tu turbūt galvoji, kad aš karjeristė?

— Ne, Elyte, aš gerbiu visus įsitikinimus, visus idealus. Aš žinau, tu atskirsi gyvenime pelus nuo grūdų ir eisi doru, sąžiningu keliu. Mumyse teka bendras mūsų tėvų kraujas ir mes vienas kitą visuomet suprasi. Ačiū tau, kad tu ap-lankei mane. Aš ateinantį pavasarį išsireika-lau siu atostogas ir atvažiuosiu pas-tave. Mes nenutolsim viens nuo kito, bet pasidarysim artimesniais, negu galim per rašytus laiškus.

Mes atsisveikindami bu-čiomės taip pat karštai, kaip ir pasisveikindami.

Kitam numerį: Krintan-ti pušis mane sumurgdo sniege.

Vytautas Ignas

"Apleisti lizdai" (aliejus)

Šaltasis karas

Adomas Vyčius

Broliai ir seserys doleryje! Leiskite išdėstyti jums eilinę istoriją apie mūsų kolonijos gyventojus Miką Makaulę ir jo žmoną Mortą Makaulienę. Niekas ypatingu šie tautiečiai ir piliečiai nėra pasižymėję — nė ypatinga veikla, žadinančia iš miego bei snūdulių bendruomenės narius, nė kokiais talentais ryškiais, nė, pagaliau, kokių ypatingų dosnumu bei aukojimu (jei aukodavo kartais, tai po dolerį, — ne daugiau...) Bet gi jų pamokančią istoriją papasakoti verta.

Negalėčiau tiksliai pasakyti, nuo ko tas viskas prasidėjo... Ar pirma buvo kailinis palas, o paskui sofa... Ar atvirksčiai. Bet tas ir nesvarbu... O svarbu štai kas, kad, jei reikalas, sakysim, lietiš kailinius, tai ponis Makaulienė, kartą parėjusi iš bažnyčios namo, šitokius žodžius savo vyrui išdrožė:

—Visos moterys turi naujus kailinius paltus, tik aš ne!.. Tokia Bulbienė, nieko iš jos nėra, prasta boba, o su kokiais karakuliais žengia, kaip povas uodegą iškėlus!.. Tik aš viena, tarsi kodėl elgeta, turiu seną paltą dėvėti... Ir kailnierių jau nusitrynė, ir mada sena, šių dienų stiliui nebetinkanti... — Čia ponios aktybės staiga paraudo ir iš jų per skruostą nuriedėjo vienas kitas skaidrus ašarų karo-liukas...

O jei, sakysim, iš pradžių buvo sofa, tai ponis Makaulienė, parėjusi iš vietos ponų ratelio arbatėlės, įvykusios pas poną Kumpienę, šitokius žodžius pasveikino namuose belaukiant vyrą:

—Tu žioks, tu toks, k laikraščius įsiknises, nieko nematai, kas aplinkui dedasi. O dedasi baisūs dalykai!.. Pavyzdžiui, tokie Kumpiai gyvena kaip karaliai, jei ne geriau... Pas mus gėda ir svetimą žmogų pasikviesti. Baldai pasenę, sofa nusėdėta, nuzulinta... O jų nauja sofutė, modernia medžiaga su įtausom aukso gijom išmušta, žibėte žibė, kaip kokiam filme... Visi puošiasi, gražinasi, tik mes vieni, kaip elgetos kokie gyvenam... —ir čia vėl ta ašarėlė, kaip krištolėlis...

Kaip vienu, taip ir kitu atveju ponas Makaulė neturėjo savo argumentų kuo pasiteisinti, atseit, jam neteko nė išsižioti... Žodžiu, vienu balsu čia pat buvo nutarta neatidėliojant pirkti naujus kailinius ponai ir naujus baldus salionui.

Taigi, artimiausį sekmadienį pusė bažnyčios (vyrų šaka) turėjo apalpti iš pasigėrėjimo, o kita pusė (moteriška) turėjo sprogti iš pavydo, išvydę ponį Makaulienę išdidžiai žengiančią, naujutėliu, juodai žvilgančiu, smulkiu surangytų karakulių paltu dėvinčią.

Ir — per ponų Makaulių namuose įvykusią sakyto ponų ratelio arbatėlę — lankytojos, netikėtumo bei pavydo pagautos, turėjo išsižioti, išvydę naujutėlai-

čius, aukso gijom spindinčius modernius jų saliono baldus.

Tai šitokia maždaug, kaip iš gerai painformuotų šaltinių patirta, buvo pati pradžia.

Čia ponas Makaulė, nė kiek nenujausdamas netolimos ateities, labai apsiriko, manydamas kad svarbiausius, sakysim, degančius dalykus patvarkius, jau įsiai ir vėl galėsias, parėjęs iš darbo, ramiai sau skaityti laikraštį, ar išlenkti alaus, ar kortom pasimėtyti... Ne! Toliau įvykiai ėmė riedėti greitėjančiu tempu. Nuo dabar, štai, čia ir kilo tasai vadinamas šaltasis karas... Vyrčiausia jo strategė buvo ponis Makaulienė.

—Ir koks čia malonumas iš to mūsų seno televizijos aparato, kanalų visų nepagaunęs, pats — griozdas, prie naujų baldų nebetinka, o ekranėlis — kaip špyga... —dėstė jinai vyrui, —ne taip pas Burbulus: jie nuo gyvenimo neat-silieka — televizija naujausia...

Netrukus salione išdidžiai pupsojo modernūs televizijos aparatas, Natūralios spalvos žaidė jo didžiuliam ekrane...

—Ar tu žinai?! — spiegančiu balsu kitą kartą suriko Makaulienė, staiga įlėkusi pas savo vyrą, ramiai sau naujon televizijon bespoksantį, — tu nieko nežinai!.. — šaute iššovė ji žodžius.

--Ką?... Kas atsitiko? — išgastintas pašoko tasai.

--Tu nieko nežinai, nieko negirdi, nieko nematai... Vargas man, aš tik viena turiu viskuo rūpintis, o tau tik laikraščiai, televizija, alus, kortos terūpi... Gi visos bėdos, visi vargai tik man vargšei ant sprando... Tik man...

--Kas gi atsitiko, brangioji? — pagaliau ėmė nekantrauti vyras, — gal vėl kokio stalo, kėdės, ar tau naujos skrybelės trūksta?...

--"Skrybelės"... — ironiškai pakartojo ponis, — ne, brangusis, ne skrybelės... o įsivaizduok, einu dabar sau ramiausiai namo, o pro mane kad pralėkė tasai Jurgis Pliauskas nauju naujutėlaičiu, raudonų kaip liepsna Pontiaku ir dar man ranka pamojavo, nevidonas, išdidus kaip Monako princas... Jo žmona, įsivaizduoj, ot dabar nosį rėsi... O mes tokiu trantu — senų metų Fordu važinėjam... Kol naujos mašinos nebus, į tą tran-elį ne nosies nekišiu. Taip, brangusis... Gėdos sau nebedarysiu, su tokiu geriau ir nesirodyti... O jis: "skrybelės"...

--Aš tik nežinau kaip mums išeis su pinigais... Matai, jau už baldus mokam, už televiziją mokam, už elektrinę viryklę, už naujas spintelės virtuvėje... o dar už namus...

(Bus daugiau)

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

Geriausie sveikinimai ir linkėjimai visiems mūsų draugams ir rėmėjams

LOUISVILLE TITLE INSURANCE CO.

The Louisville Title Bldg., 118 St. Clair Ave., N. E. Phone: MA 1-2075

Listen to Rudolph Ringwall and his "Memorable Music" WJW Radio, Monday thru Friday, 7:05-7:30 P. M.

VYKSTATE ATOSTOGŲ?

Pasirūpinkite nelaimingų atsitikimų ir ligos apdraudą.

Pagrindinė suma
\$10,000.00 \$15,000.00 \$20,000.00

Nel. atsit. medic. išlaidos
\$ 1,000.00 \$ 1,500.00 \$ 2,000.00

Apdraudos dienos
7 \$4.35 \$ 6.05 \$ 7.70
14 \$7.15 \$ 9.85 \$12.60
21 \$8.75 \$12.10 \$15.40

Galima apsidrausti iki \$50,000.00.

GENERAL UNDERWRITERS

UT 1-2345

Joseph P. Mull

CLEVELAND, Ohio.

Vakare prie tvenkinio

V. Plodžinskio nuotrauka

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HENDERSON 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis • Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, J. Paplėnas, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Balys Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Lietuviai Konvencijoje

Po Antano Olio mirties Chicago lietuvų ryšiai su respublikonų partija buvo labai sumenkę. Buvo jaučiama, kad per eilę metų A. Olio iškovotas lietuvių tautinės grupės pripažinimas realiu veiksmu politiniame JAV gyvenime vis labiau blunka.

Laiku, dar gerokai prieš konvenciją, tuo susirūpino keli veiklesni mūsų visuomenininkai, o ypačiai Eug. Bartkus ir V. Adamkavičius. Jų iniciatyva, Chicagoje įsikūrė Illinois lietuvių respublikonų lyga ir jų pastangomis atkurti ryšiai ne tik su vietos respublikonų organizacija, bet ir su centrine JAV respublikonų vadovybe Washingtono.

Dirvos bendradarbis, respublikonų konvencijos išvarkėse aplankęs vyriausiąją respublikonų štabą, konvencijos proga įsikūrusį Conrad Hilton viešbutyje Chicagoje, įsitikino, kad tos pastangos nebuvo bevaisės. Jam teko pačiam girdėti, kai respublikonų pareigūnai iš Washingtono reikė pasitenkinimą greitu ryšių atkurimu, gera lietuvių respublikonų organizacija ir svaria akcija dabarties politiniuose įvykiuose. Ta pačia proga jie žavėjosi lietuvių sugebėjimu gražiai organizuoti masinius pasirodymus. Tai buvo atgarsis Dariaus-Girėno žygio ir žalgirio mūšio minėjimo Chicagoje, kuriame dalyvavo ir kalbėjo pats respublikonų komiteto pirmininkas senatorius T.B. Morton'as.

Lietuvių respublikonų atsiorganizavimo dėka, gausus lietuvių laikraštininkų būrys gavo kvietimus į prieškonvencinį ne anglų kalba leidžiamų laikraščių atstovų pasitarimą. Jame laikraštininkams buvo pažadėta visa galima parama informuojant savąją spaudą. Laikraštininkai pagerbė antibolševizmo kovotoją buv. senatorių Kersten'ą, dalyvavusį pasitarime.

Pora lietuvių pateko ir į respublikonų vadovybės priėmimą spaudai, suruoštą Conrad Hilton viešbučio Grand Ball salėje.

Priėmime sukinėjosi apie porą tūkstančių žurnalistų, radio ir televizijos komentatorių ir spaudos agentūrų atstovų iš įvairių Amerikos kampų. Būdinga tai, kad jame niekas nepiršo svečiams jokių idėjų ir neangazavo jų jokiai propagandai. Priėmime buvo pasitenkinta vaišėmis ir muzika. Vienintelis raginimas bylojo — Go and vote. Eik ir balsuok, pats apsisprendamas, už ką...

Gal pora dešimčių lietuvių, jų tarpe kelios lietuvės tautiniais drabužiais, gavę respublikonų komiteto pirmininko sen. Morton'o kvietimus, liepos 27 dieną dalyvavo užsienio reikalų forume tame pačiame Conrad Hilton viešbutyje. Pagrindinis pranešėjas jame buvo senatorius Judd'as, sakęs programinę kalbą respublikonų konvencijoje.

Turėjo progos keli lietuviai, svečių teisėmis, paposėdžianti ir pačioje respublikonų konvencijoje, didžiulėje halėje — International Amphitheater rūmuose talpinančioje kelias dešimtis tūkstančių žmonių. Kažin kam mūsų siškių negalėjus ar patinęjus pasinaudoti jam parūpintu kvietimu, prezidento Eisenhower'io kalbos trečioje konvencijos sesijoje turėjo progos klausytis Dirvo's bendradarbis.

Eug. Bartkus konvencijoje dalyvavo pareigūno teisėmis: kaip vienas dvylikos tautinių sekretorijato atstovų nacionaliniame respublikonų komitete. Šią progą jis panaudojo anksčiau sudarytiems kontaktams sustiprinti ir naujiems sumegzti.

Intensyvesnis lietuvių reikšimasis respublikonų partijoje ne tik Chicagoje, bet ir New Yorke, Los Angeles ir kitur, reikia tikėtis, padės atgauti pastarųjų poros metų būvyje prarastą poziciją, o nauji kontaktai pravers bendram mūsų reikalui.

J. Paplėnas

Nesantaikos obuolys

Jau pernai per laikraščius net Brooklyną pasiekė iš Chicago atklydęs nevisai skanus vienas grumtynių kvapas. Tai dviejų pedagoginių būrelių kova dėl "obuolio". "Obuolys" buvo visuomenės pripažinimas ir parama, kuri pasireiškė ALT S-gos \$1000 subsidijos forma. Subsidija teko M. Varnienės vadovaujamam būreliui, besivadovaujančiam italės pedagogės Montessori auklėjimo metodu. Montessorininkams "karą" paskelbė kitas pedagoginės veiklos būrelis, vadovaujamas ar remiamas dr. J. Adamkavičiaus. Atrodė, kad ALT S-ga su savo

subsidija bus suvaidinusi pie-mens iš graikų pasakos vaidmenį: metė nesantaikos obuolį tarp tų dviejų būrelių, ir dėl to tarp jų kilęs "karas" tebetrunka. (Grai-kioj karas dėl obuolio truko 10 metų...).

Dirvos 89 numeryje išspausdinot dr. J. Adamkavičiaus straipsnį "Ne taukų svarais, bet asmenybės laipsniais lenktyniaukime". Iš antraštės atrodė, kad autorius ragins skaitytojus mažiau valgyti, mažiau taukų ant savęs auginti, o labiau rūpintis ugdyti savo dvasinius sugebėjimus. Bet pasirodo, kad tikrojo tikslo esama tikinti, jog montessorininkai vaikų auklėjimo metodus niekaip, o ALVUDO (Amerikos Lietuvių Vaiko Ugdymo Draugijos, Inc.)--idealus. Vadinasi, čia sulaužytas elementarusis žurnalistikos dėsnis: antraštė žada ne tą, kas yra straipsnyje (suvėžiojanti ant-raštė).

Dr. A. įtikinėja, kad "Tada, tik tada žmogus gali tikėtis didžiausio savo turto--asmeny-

KONSTANTINAS GLINSKIS JAUNYSTĖJE IR JO AUKLĖTINIAI

Pelnytas derlius (3)

Vladas Brazilius

Pradžioje esame vaidinę vieną kartą ir ne daugiau kaip du kartus per metus. Vėliau pasi-taikydavo vaidinti ir dažniau. Be-ne didžiausias dažnumas būtų 5 spektakliai metuose. Aišku, dalykas, kad tai sąlygojo veika-lumumas, dalyvių skaičius, turinio ir vaidybos charakteris bei sunkumas ir trupės ne visai pa-stovi sudėtis. Bet daugeliui mūsų palaipsniui kaiko išmokus teorijai ir praktikai ir įgi-jus šios tokios patirties, kiekvienas naujas veiklas jau sa-vaimė ejo sklandžiau bei grei-čiau.

Žiūrovų reikmė buvo labai pri-mityvi. Vistiek netrukus išgirdo-me atsiliepimų, kad juo toliau, juo labiau panašų į tikrą teatrą. Ir kai Glinskis porą kartų pa-kvietė Mažojo teatro meno vado-vus ir vieną kitą pagarsėjusį aktorį ir mūsų rinkinius spek-taklius, tai šitokie žiūrovai net nenorėjo tikėti, kad tai esą ne

bės stipriausio išvystymo". Ka-da--"tada"? Ogi tai būsią tada, kai žmogaus auklėjimas busias pradamas jam dar negimus, kai visų pirma tėvai būsią at-tinkamai paruošiami, kai būsan-ti iš anksto parpinta žmogui gimti reikalinga aplinka, ir kai žmogus nuo pat jo gyvybės už-simezgis "pirmosios sekundės" iki jo subrendimo būsią vedamas šių dienų pedago-gikos, medicinos ir psichologi-jos grįstu keliu. Tą kelią surasti padės kaip tik ALVUDO var-tojamasis, o ne pasenęs ir ap-skritai nieko nauja auklėjimo sri-tyje nedavęs montessorinis me-todas. Todėl ALVUDO darbas esąs epochinės svarbos dar-bas, į kurį turi jungtis "visi iki vieno".

Tokia patetika nuteikia melan-choliškai. ALVUDAS dar tik ne-seniai atsirado, veikla dar tik Chicagoje, "visus iki vieno" su-šauks ne taip jau greit, tai kol paruoš bent puska-porą tėvų kol tiems gims vaikų ir kol tie vaikai suaugę, tol neturėsime iš-vystytų asmenybų... Tuo tarpu esam ir buvom tik šiaip sau žmo-gėnai, negi niekas mūsų nei mū-sų protėvių nečiuo "nuo pir-mos sekundės" mažiausia 20 metų totaliai laboratoriskai kul-tyvuoti... Liūdna...

Nors montessorinis auklėjimo metodas dėl alvudinį ir senesnis keletą dešimčių metų, bet ir jis, palyginti su mūsų tautos ir žmonijos istorija, labai neseniai tebuvo sugalvotas. Nedaug apie jį žinau, bet tikiu, kad jis nėra toks visiškai niekam tikęs kaip dr. A. teigia. O ir vis dėlto lie-tuvių tarpe, juo labiau visoje žmo-nijoje, yra buvę ne vien žmogė-nų, bet ir stipriai išsivysčiusių asmenybų taip pat ir tais lai-kais, kai niekas dar nebuvo gir-dėjęs nei apie Montessori, nei apie ALVUDĄ. Todėl gal nei dėl vieno, nei dėl kito metodo nėra nei reikalo, nei pagrindo nertis į patetiką.

Dr. A. savo pastangas pratur-tino dar ir kitais, nežinia ką bendra su tema turinčiais šū-kiais, kaip, pavyzdžiui: "...liau-kimės kišenės storumu ar ežės platumu lenktyniauvę, bei taukų svarais ar grindų kilimo sto-riui besididžiavę. Nustokim, taip pat, po kryžiaus pamatais besi-rausinėję, ar vien rožančius val-gei!"

Kas tai? Kokia čia "gogija": "peda--" ar "dema--"? Ar tik akrobatika keistais posakiais? S. Kirtiklis, Brooklyn, N.Y.

KAS KĄ PLAGIJUOJA

VI. Višeiklo straipsnyje apie abstraktų meną buvo aprašyta mašina, kuri nupiešia paveikslus, panašius į abstraktistų.

Kultūros istorijoje žinoma ir kita paveikslų mašina, kuri ne menininkų paveikslus pamėgdžioja, bet kurią tam tikros kryp-ties menininkai pamėgdžioja. Ji išrasta 1839 m. Ją pažįsta ir su ja konkuruoja kiekvienas re-alistas menininkas. Jos vardas--foto aparatas.

D. B., Chicago

profesionalų, bet mėgėjų, nera-gavusių jokios studijos, spektak-liai.

Arba štai, labai charakteringas momentas. Vaidinant A. Asnyko Keistutį, V. Kudirkos verstą (vė-liau--Kęstutis). Suvorino teatre, Glinskis buvo laimingas, galėda-mas pasinaudoti visiškai tinkamomis dekoracijomis ir patobulintu scenos apšvieti-mu. Rezultate -- pakilus už-dangai, publika pradėjo ploti. Vi-si buvome sujaudinti. Šia proga Glinskis, pabrėždamas atmin-tinas išvadas, sakė: "Vyraujantis veiksnys yra aktorius, bet ne dekoracijos. Pasisekimo pusiau-svyra reikalauja, kad publika, vaidinimui įsiskonejęs, daugiau plotų aktoriams, negu dekoraci-joms".

Šitaip per trejetą--ketvertą metų įsibėgėjus ir ištvermin-gesniems iš mūsų dar lygia gre-ta dalyvaujant choruose (Č. Sas-nausko--lietuvių ir lenkų, J. Tai-lat-Kelpšos -- lietuvių, St. Šim-kaus--lietuvių, rusų, lenkų ir gudų) ir, beje, ne tikai mūsų bet ir kitataučių, ne tikai pasau-linės pavidalo, bet ir bažnytini-o,--tautinių šokių grupėse ar atsitiktinių, sambūrių vai-dinimuose, betgi, Glinskui ska-tinant, labiau pasižymėję ėmėsi su dideliu pasiryžimu studijoti dramos mokyklose, bei muzikos institucijose iki liaudies kon-servatorijos imtinai, tuo pačiu metu vis dažniau ir dažniau vie-čiami dalyvauti, o kartais ir vadovauti platesnio, ne lietu-viško, pasaulio vaidinimams bei koncertams rusų, lenkų, gudų, vokiečių ir prancūzų kalbomis. Keletas mūsų šokių dalyvavo-drauge ir nuolatinių Petrapilio bei jo priemiesčių rusų teatrų vaidinimuose.

Glinskis buvo labai prielankus tiems jau gerokai pažengusiems savo mokiniams, kuriems tek-davo ką skaityti ar deklamuoti kitų tautybų koncertuose--dažniausiai atvejais rusų kal-ba. Jis niekados neatsisakyda-vo pagelbėti. Kviesdavo į savo privatų, labai bohemišką kam-barėlį ir nuoširdžiai mokė. Net balso nereikėjo slopinti.

Daug įmantrių dalykų patirda-vome visai naujoje estradinio meno srityje. Teoriniai nusta-tai tiek rimti ir gilūs, kad tur-būt jie niekados nepasens. Tikslui pasiekti yra būtinas begali-nis kartojimas, dar didesnis tikslumas, negu scenoje, užtat pasisekimas--užtikrintas. Nenoromis kartais tenka pripažinti pirmenybę skaitantiems ar deklamuojantiems, prieš tai studi-javusiems ryškųjį skaitymą, mokytojams, o ne per daug drą-siems, kad ir žymiesiems, artis-

tams. Ir už tas atskiras, nuo-šaliems tikslams aukojamas ir angeliškos kantrybės lydimas valandas, Glinskis taip pat ne-ėmė jokio atlyginimo.

Lietuvių periodikoje galima būtų pirštais suskaičiuoti tuos recenzentus bei kritikus, kurie nors truputiuką nusimanė sce-nos ar muzikos mene. Apie dan-tingus žinovus dar nė sva-joti nesvajojome. Tad apie mū-sų vaidinimus, jų skirtynes ar bendrą pažangą rašydavo ne-drausiai, su didele pagarba, ypa-tingu atsargumu paminėdami tai, kas mums brangu, o Rusijos valdžiai nepriimtina, ir bendrais su mumis džiaugsmiais virpė-dami, ne tuščių komplimentų ber-davo, bet skatindavo ryštingai dirbti ir kilti aukštyn.

PLATONIŠKAS MATERIALIZMAS

Vaidinimui pasibaigus, rengė-jai vaišindavo mus kuklia va-kariene užkulisio kambariuose. Glinskio nuomone, aktorius po vaidinimo ar solistas po kon-certo, neprivalo rodytis publi-koje. Bet kuris draugavimas lyg automatiškai nukelia artistą nuo laimėjimų piedestalo ir sugre-tina su minia. Labai gaila, kad tokios aliuizijos gimsta kiekvie-name tokių pažįturų žmoguje, stebint net iki šių dienų besi-kartojančias tokias nejausių ar-tistų bei rengėjų klaidas.

Kupinos idealizmo, ugningos kalbos įvairindavo tuos pobū-vius. Glinskį tikrai širdingai pa-gerbdavo rengėjai lygiai kaip ir mes. Iš jo gi atsakų trykšte trykšdavo pamokymai, pagyrimai ir scenos meilės ugdymas. Kal-bėjo jis trumpai, gyvai, este-tiškomis formomis, tuo būdu įgalindamas mus tvirtinti, kad tai esąs ne prastesnis kalbėto-jas, negu aktorius.

Kadangi šios neužmirštos kalbos būdavo dar ir labai mū-sų branginamų, kaimam net negirdėtų, dainų perpinamos, tai ir jauni berniukai ir mergelės mielai likdavo porai valandų prie kuklaus stalo ir atsisakydavo nuo užaujančių salėje šokių. Tad labai praversdavo dar viena Glinskio užuomina, kad artistas jaučiasi laimingesnis tada, kai žiūrovas, įgavęs stiprių įspūdžių, nori ilgiau gyventi tais įspūdžiais, neišsiblaškydamas tą patį vaka-rą. Bet ar daug iš viso yra to-kių rengėjų, kurie supranta šią taisyklę?

Atlyginimo Glinskis gaudavo pradžioje po 40 rublių už visus vieno pastatymo darbus. Vėliau--iki 75 rublių už didesnius pa-statymus. Žinoma, tol, kol rub-lis dar laikėsi apytikriai norma-lios vertės.

Būdinga, kad ir iš mūsų tarpo atsirado "materialistų", kurie vieną gražią dieną pareikalavo

iš rengėjų atlyginti už kelionę į bandymus ir atgal. Tiesa, kai-kas gyveno gana toli--reikėjo važiuoti valandą ir dar ilgiau. Bandymų prieš kiekvieną vai-dinimą turėjome apie 20-30 va-karų po trejetą valandų. Aišku, kiek susidarydavo išlaidų, mo-kant "konkei" 5 kapeikas ir vė-liau tramvajui--10 kap. Kaikurie rengėjai sumokėdavo tuos pini-gus, bet, žinoma, pagal tam tikrus sąrašus.

Vis tik sunku būtų įsivaizduoti lietuvių petrapiličių gyvenimą be tų, rengusių mūsų vaidinimus, draugijų. Dažnai jos sušeldavo iš savo lėšų tautiečius, kovo-jančius su materialiais var-gais. Ir labai rūpestingai glo-bojo moksleivius.

Su ypatingu dėkingumu prisimename tokius veiklius bei nuo-širdžius tų draugijų šulius, k.a.: A. Dubinskas--pirminis lietuvių kalbos mokytojas gimnazijoje prie šv. Kotrynos bažnyčios, vė-liau Lietuvoje--Kauno apygardos teismo pirmininkas; G. Fete-rauskas--ne tik veiklėjas, bet ir lietuviškų spektaklių režisiorius bei vaidintojas, vėliau Lietuvoje--Valstybės draudimo įstaigos valdytojas; K. Juozapaitis, įvai-rias visuomenines pareigas ėjęs ir nuo 1912 m. vadovavęs Ma-žturčių draugijai; G. Liut-kevičius, vienas iš steigėjų lie-tuviškų mokyklų, studentas, vė-liau--prisiekusio advokato padė-jėjas Petrapilyje; V. Matulaitis --pirmo lietuviško vaidinimo rengėjas 1892 m. (Amerika pir-tyje -- J. Keturakio 3 v. ko-medija), lietuvių kalbos dėsty-mo teisių gynėjas gimnazijoje prie šv. Kotrynos bažnyčios, vėliau Lietuvoje -- Valstybės kontrolierius, ir keletas kitų. (Bus daugiau)

Šimtai naujų skaitytojų, pradėję skaityti Dirvą ir ja džiaugiasi. Pasitarkit, ar Dirvą skaitytų jūsų pažiūromis ir kaimynais. Jei neatsakysit, jų adresus. Jie Dirvą gaus dvi savaites nemokamai.

VISAIS APDRAUDOS REIKALAIS,

kaip automašinių, gyvy-bės, nelaimingų atsitiki-mų ir gaisro, kraiptis į atstovę
AULINA MOZURAITIS-BENNETT
HI 2-4450
642 Meadow Lane Dr.
Cleveland 24

Bajoras Mikna Riestaragis pirmojo tautinio meno ansamblio įsteigėjas ir meno vadovas...

Akimirksnių kronikos

Bronys Raila

Ka sakė Dubysa?

Ateik dar kartą, laime tu mano,
Ateik per sapną nakties taku,
Širdžiai nors lašą skirk meilės savo,
Medžių žaidimą tyliai seku.

Veltui troškimai, veltui svajonės,
Šnabžda man mėnuo, sako naktis.
Tik dangų raižų žvaigždžių kelionės,
O sielų miršta laimės viltis...

Jūs klystumėt, nors ir pagrįstai įtardami, kad tai yra mūsų poeto Putino jaunystės metų eilėraštis. Ne, tie grakščiai jautraus nusivylimo žodžiai priklauso Amerikos lietuvių poetei Marijai Sims-Černeckytei. Ši "Sapnų" pavadinto eilėraščio dalis man gal labiausiai už visus kitus patiko neseniai išleistoje jos poezijos rinktinėje "Ant kryžkelių senų".

Ir dar keli kiti eilėraščiai, bet toli gražu ne visi. Nežiūrint, kad ten tiek patriotizmo, tėvynės ilgesio, laimės troškimo, nuoširdumo, jautrumo. Nežiūrint, kad visur čia, kaip kadaise rašė mūsų tragiškasis draugas keturvėjininkas Juozas Žengė, "tiek lyrikos ir tiek sonetų, tiek mūsų meilės mets iš meto"... Bet mano dėmesys keliose vietose sustodavo su pasitenkinimo šypsena, kur lyg neužčiomis ištryksta palaimintasis naivumas, viena iš poezijos puošmenų, gal ir tas Goethės "das ewig Weibliche", tasai amžinasis moteriškumas.

Štai eilutės "Iš alkanos širdies":

I kurį kraštą žengt, --
Iš kur saulė tekės?
Koksai vėjelis pūs,
Ir kas mane mylės?

Arba: "Pastatysiu meilės rūmus--Kol dar širdyje nežuvis --Dėl tavęs...--Veskmame...". Ar pagaliau, "Bernelio laukiant" temoje, kas gi begalėtų būti svarbiausia, jeigu ne šis paskutinis begalinio intensyvumo posmas:

Anapus kaimo
Šuva sulojo:--
Berneli, ar tu čia?
Greičiau, mielas,
Greičiau atjoki--
Man laikas būt marčia..!

★

Moteryų įnašas lietuvių literatūroje buvo stambus, o ir šiandien vis nemažėja. Tik man ne kartą labai keista, kaip apsirinkame mes rytų augščiau, kurie su Vaidžantu priskiriame suvalkiečiams daugybę jų būdo negerovių, kaip sausumą, praktiškumą, realistiškumą ir net savanaudiškumą, o savąjį būdą išpuošiamie nuoširdumu, vaišingumu, linksmumu, poetiškumu ir giliausio lyrizmo dorybėmis. Mūsų moterų (ir kaikiurių vyrų) literatūrinė kūryba rodo beveik priešingai.

Išskyrus suvalkiečių P. Orinaitę, rašytoją prozininkę ir realistę, tačiau nesvetimą ir lyriniam eilėraščiui, visos didžiiosios mūsų realistės ir romantiškos prozininkės yra žemaitės ar rytų augštaities (Žemaitė, Birutė, Satrijos Ragana, Lazdynų Pelėda, jos sesuo Lastauskienė I. Simainaitė, S. Čiurlionienė, N. Mazalaitė, Alė Rūta...). Ir išskyrus labai ribotų gabumų augštaite poetę Tyrų Dukterį, kone visos didžiiosios vėlesnių ir vėliausių laikų mūsų poetės lyrikės yra suvalkiečės, --ne augštaities, kaip toji mūsų teigta reikalauja. Ryškiausiaji ir talentingiausias iš jų, be abejo buvo Salomėja Nėris, savo kilme ir "rasiškumu" labiausiai suvalkiečė.

Veiverietė Marija Černeckytė yra taip pat suvalkiečė ir tokia pasilikusi net per tris vėlesnius dešimtmečius gyvendama Amerikoje. Ši jos eilėraščių kryžkelių rinktinė parodo jos poezijos dar neišvystytą, neišskultą, kiek primityvią ir jei ne visai senovišką, tai pasenusią formą. Tačiau drauge ji labai ryškiai atskleidžia rašytojos turiningą asmenybę ir neabejotiną lyrinio talento daigus.

Jei prie eilėraščių būtų pridėtos jų parašymo datos ir čia pat biografiniai rašytojos gyvenimo papildymai, mes matytume, kaip visa būtų neatskiriama suaugę. Eilėraščiuose ji

mimozišku jautrumu registruoja savo gyvenimo eigą lyriškais reagavimais. Ji visa--vienas nuoširdumas, intymumas, betarpiškumas, poetinis buities akimirksnių išgyvenimas, viena emocija, čia asmeniškai erotinė, čia vėl visuomeniškai patriotinė. Lyrikės būdo savybių ji turi prigimtyje gal net daugiau, negu poetui reikalinga.

Ir man rodos, kad žiūrint literatūriškai, Marija padarė klaidą, pačioje žaliausioje jaunystėje be būtinio reikalo galvotrukčiais palikdama Lietuvą ir išskubėdama Amerikon aiškiai už per brangią savo asmens aukos kainą. Likdama Lietuvoje, pasimokiusi daugiau negu mokytojų seminarijoje, gyvendama savo kalbos ir tautos aplinkoje bėgdama ten mūsų sparčiai kilusios

dalykai turi kiek saity, bet vienas kito anaipol neapsprendžia.

Man čia daugiau rūpi autorės pastangos prisikasti prie poezijos gelmių, rūpi jos, atskirai paimta, rašytojos drama: kiek jai pasiseka, kur ji sustoja ir užlūžta? Štai eilėraštis "Žaliame krante Dubysos" (177 psl.) ir štai pirmas jo posmas, iškeliantis esminę poezijos problemą:

Atsimenu, žaliame krante Dubysos
Tokia laisva, kaip žiogas, kaip
plaštakė...

Man akys raibo, bangomis nutysę,
Bėgas vanduo kažką putodams sakė...

Štai hamletiškas "būti, ar nebūti" klausimas, kuris atsistotų keikvieno didelio poeto kūryboje--kaži sakė bėgdamas, putodamas Dubysos vanduo?.. Marijos išgyvenimu, jis sakė "kažką". Bet kaip ir ką? Ką jis kalbėjo, pasakojo, dainavo ar verkė? Geografas, reporteris, ekonomistas, riboto raštingumo turistai taip gali perteikti savo įspūdžius, prakeliodamas pro Dubysą, kuri ir jiems gal "kažką" sakė, tik jie nei gali, nei moka, nei nori tos pasakos iš-

Poetė Marija Sims-Černeckytė, "ant kryžkelių senų" Detroito apylinkėse 1960 m. liepos mėnesį. Šviesa, elegancija, simbolika... A. Noraus nuotrauka

literatūrinės kultūros atmosferoje, ji turėjo visiškai aiškių davinį ilgainiui išaugti į vieną iš subtiliausių lyrikų mūsų literatūroje.

★

Marija Sims yra viena iš įdomiausių ir teigiamiausių lietuvių moterų vėlesniame mūsų amerikiečių imigracijos laikotarpyje.

Čia atvykusi, ji išgyveno daug labai skaudžių likimo smūgių, bet nepalūžo ir atlaikė, visada pasilikdama aktyvia lietuvaite mūsų kultūriniam ir visuomeniniam gyvenime. Dar būnant Europoje, teko ir man visai atsitiktinai susipažinti su ja per laiškų, kai su retu įkvėpimu ir idealizmu ji ieškojo saity su išbolševizmo nasrų pabėgusiais mūsų kultūrininkais ir nevienam atskubėjo su šiočia ar kitokia pagalba. Mano dėkingumas jai, kaip žmogui, visada pasiliks nerūdyjantis, ir iš mūsų santykių galėčiau papasakoti ne vieną anekdotą, tačiau nutylėsiu, nes tam tikra šio laikraščio skaitytojų dalis labai nekenčia tokių "privatiškumų".

Nutylėsiu ir dėl to, idant nesusidarytų pagrįstai negeras įspūdis apie neleistiną literatūrinės kritikos metodą rašytojo asmenybės grožį ir jo visuomeninius nuopelnus surišti su jo kūrybos vaisių menine verte. Tie

sakyti. Bet tikras ir didelis poetas tuo niekada nesitenkins. Jam kaip tik svarbiausia tas "kažkas", ir jis pakalbės putojančio vandens kalba, kaip kadaise Maironis, ir jis privalės surasti žodžių ir vaizdų, nebūtinai tiesių ir tiesioginių, iš kurių ir mes kiti pajusime, ką putojanti Dubysa bylojo.

Vingiuotais keliukais, užžėlusiais takų takeliais Marija atėjo į poezijos aikštę. Ir dabar, kaip tik dabar prasideda jai sunkiausias laikas, išsitiesia painiausia kryžkelė: kaip ją peržengti, kurią poezijos alėją pasirinkti ir kaip atsakyti ne tik apie tai, ką kalba putojanti Dubysa, bet atsakyti ir į kiekvieną "kažką"?..

★

Kiekvieną toli nuo tėvynės rugienojų išaugantį menininką ar rašytoją visi mes esame linkę pasitikti ir sveikinti šilčiau, negu tai darytume kitokiomis, normaliomis aplinkybėmis. Ir netikiš mandagumo, bet su gyvu šilimos jausmu krūtinėje: štai gimtosios žemės lietaus nelaistoma gėlė, bet ji nevysta, ji stiepiasi žydėti!

Porą tokių atbalsių jau skaičiau mūsų laikraščiuose ir apie Marijos rinktinės poezijos kryžkeles. MARGUTIS, pvz., rašė: "Jos poezija iki gyvo kaulo lietuviška tiek savo turiniu, tiek forma: autorė tęsia senųjų Lie-

Marija Detroite 1931 metais, anais baisios depresijos laikais ryžtingai kovojusi ir atlaikiusi ne vien tik ekonominę savo likimo depresiją...

tuvos poetų tradicijas, nesivaikydama pokarinių madų. Ji beveik paprastų kaimo žmonių dainius: išsako, išdainuoja aiškiai, be mandrumų, kukliai ir labai paprastai, o drauge taip labai nuoširdžiai, atvirai, ištikros lietuviškos širdies".

Nagi, juk tikrai taip, šventa teisybė, maždaug žodis žodiu. Bet... trys šio atsiliepimo žodžiai mane visai įsiutino ir išvedė iš kantrybės, tai žodžiai "nesivaikydama pokarinių madų"...

Toks įvertinimas ir visuomenei pristatymas yra gana blogas patarnavimas rašytojai ir visai neleistinas komplimentas, ypač poetei moteriai! Nejaugi tuo norėta pasakyti "pagyrimas" poetei, kad jos poezijos rūbų mada yra 50-70 metų senumo ir kai tai būtų labai gerai?

Viešpatie, kurią šiame šimtmetyje gimusių ir save gerbiančių civilizuoatą moterį jūs pajėgtumėt smurtu priversti išeiti į gatvę, į balių, į staigą ar net savo šeimos aplinkumoje vilkėti 19 šimtmečio antrosios pusės mados suknelėmis? Ir kodėl manytumėt, kad anų madų "tradicijos" yra geros ir gražios šių dienų poezijai? Nejaugi tai dar reikėtų ilgai įrodinėti?

Ruošdamasis protestuoti prieš tokį mūsų poetę žudantį komplimentą, aš gal truputį klaidingai susisiekiau su fotografu ir kitais keliais pasistengiau gauti vieną kitą ankstyvesnių laikų Marijos Černeckytės nuotrauką. Jos čia sudėtos, ir jūs tik palyginkite "tadicinių" madų evoliuciją. Nežinau, kaip kitaip trumpai, aiš-

Marija Sims su broliais Antanu ir Lauru Černeckiais 1928 m. prieš pat išvykstant į Ameriką.

Žalgirio mūšis (7)

J. Jakštas

LIETUVA IR LENKIJA BENDRO PRIEŠO AKIVAIZDOJE

Lietuvos ir Lenkijos sąjunga, pradėta Kriavo aktu, laikytina didžiausiu įvykiu rytų centro Europoj. Iš jos kilo didelis slaviškasis politinis blokas, Gediminaičių vadovaujamas, kuris sudavė vokiškajam "Drang nach Osten" lemiamą smūgį ir davė progos slavams įsivyrtauti Pabaltijy.

Kriavo akto kilmė bei jo sudarymo aplinkybės iš seniau istorikų aiškinamos. Bene plačiausiai paskutiniu metu jo kilmę stengėsi ryškinti lenkų istorikas H. Paškievičius, kuris mano lietuvių (Jogailą), buvus to akto iniciatorių. Mūsų literatūroje išsamiausia tuo klausimu apžvalgą padarė Z. Ivinskis straipsniu — Kriavo aktas, L. E. XIII, 90.

Turint galvoj žalgirį ir, apamai, lietuvių ir lenkų bendrą akciją prieš Ordiną, reikėtų itin atkreipti dėmesį į Kriavo akto punktą, kur Jogaila pasižadėjo net savo lėšomis atgauti visas sritis, kurių lenkai neteko. "Taip pat tas d. kunigaikštis Jogaila pažada ir apsiėmė savo lėšomis ir pastangomis grąžinti visas Lenkijos karalystės užimtasias dalis ir skriaudas, padarytas ar užimtas bet kieno rankomis" (Liet. Ist. Šalt. I, 72).

Be abejo, čia turėta galvoj Ordino užgrobtos lenkų žemės, pirmoj eilėj Pamarėlis. Lenkų protestas prieš Pamarėlio užgrobimą ryškėja, kad ir iš priedėlio Kazimiero D. titulo: "Viešpats ir įpėdinis Pomeranijos", vartojto net po Kališo taikos (1343).

Tas pats Kazimieras, nors ir nedrįso per visą viešpatavimo laiką užkabinti Ordino, tačiau prieš jį dairėsi sąjungininkų. Du kaimynai galėjo jam derėti jo tikslui: Vengrija ir Lietuva. Su pirmosios karaliumi Robertu Anžuiečiu jis užmezgė ryšius, kai už jo išleido savo

kai atsakyti į šią keblią problemą, kuriai spręsti literatūriniais pavyzdžiais man reikėtų mažiausia kelių naujų kronikų.

Pirmasis paveikslas--Marija dabar, šių metų liepos mėnesį, ant geležinkelio "senų kryžkelių", vilkinti vėliausios pokarinės mados suknelę, šviesi, jauki, jauna, puikioje A. Noraus nuotraukoje tarsi įkūnijanti visą savo poezijos simboliką.

(Nukelta į 6 psl.)

dukra. Greičiausiai su viltimi patikrinti Vengrijos paramą Lenkijai jis paskyrė savuoju įpėdiniu Roberto dukters sūnų Liudviką, kuris ir valdė Lenkiją (1370-82).

Kur kas reikšmingesnės paramos jis galėjo tikėtis iš lietuvių. Jį patį su lietuvišiais pirmiausia rišo jo vedybos Gediminaitės Aldonos (1325) ir sekusi sąjunga su Lenkija. Tad susidūręs su lietuvišiais ginčė dėl Haličo-Volynijos, jis bus pasišovęs su jais megti ryšius per jų krikštą.

Jo tarpininkavimu užsiėmė ryšiai tarp Lietuvos kunigaikščių (pirmoj eilėj Kęstučio) ir popiežių kurijos, kur lietuviai primygtinai raginti krikštytis. Į lietuvių krikšto sąjūdį įsitraukė ir Lenkijos bažnyčia, pirmoj eilėj Gniezno arkivyskupystė. Neatsilikto taip pat ir Mozūrijos kunigaikščiai.

Ilgus metus (1349-73) trukęs susirašinėjimas su kurija rodo lenkų pastangas tapti lietuvių krikštytojais. Per krikštą tikėtasi suartėti su Lietuva ir, svarbiausia, atimti iš Ordino jo pagrindinį veiklos tikslą. Čia lenkai veikė Ordino konkurentais.

Lenkų pastangos bus radusios atgarsį Lietuvoje. Nors iš krikšto ir nieko neišėjo, tačiau artimesni santykiai tarp abiejų kraštų ėmė megtis. Lietuvos ir Lenkijos suartėjimui ne be gero pagrindo išskeltas Podolės valdovo Karijoto Gediminaičio sūnų vaidmuo. Vienas jų, būtent, Konstantinas buvo glaudaus ryšio tarp Lietuvos ir Lenkijos šalininkas.

Galbūt, šio kunigaikščio paveikti Jogaila ir Skirgaila davė 1383 m. Liublino pirkliais laisvę prekiauti Lietuvoje. Be to, Karijotaičių valdomos Podolės ir dar Volynijos sritys viliojo Maž. Lenkijos magnatus, ypač per jas vedę keliai į Juodąją jūrą.

Lenkų kėslus suartėti su Lietuva rėmė ir Gediminaičių tarpusavio kovos, prasidejusios su Algirdo mirtimi. Jogaila, galbūt, juto savo ir pagoniškos Lietuvos silpną padėtį ir ieškojo iš jos išeities. Rusų šaltiniuose užtikamas liudijimas, kad 1384 Lietuvos atstovai vedė derybas dėl jų kunigaikščio vedybų su Maskvos d. kunigaikščio Dimitrijaus Doniečio dukterimi, rodo Jogailą ieškojus naujų kelių.

Dėl Ordino grėsmės suartėjimas su Lenkija ir su jos pagalba išgyvendinimas pagonybės iš Lietuvos buvo kur kas prasmingesnis dalykas nei ryšiai su Maskva. Tad Jogailos dėmesys ir nukrypo į Lenkiją.

Ankstyviausia žinia apie Jogailos ryšius su Lenkija siekia 1379 m., kada jo artimiausias bendradarbis ir brolis Skirgaila vyko pasiimtyti su Lenkijos-Vengrijos Liudviku ir skelbęs, jog Jogaila linkęs priimti lotynišką krikštą. Toks Skirgailos pareiškimas — jei jis buvo padarytas — tuo metu, kada apie vedybas su Jadvyga negalėjo būti kalbos, yra aiškus liudijimas Jogailos mosto suartėti su Lenkija.

Jogaila elgėsi pagal lenkų nuo seniau puoselėtą planą tapti Lietuvos krikštytojais ir paveržti iš kryžiuočių tai, ko jie štai jau ištisą šimtmetį siekia. Žodžiu sakant,

(Nukelta į 6 psl.)

Vienas iš naujausių dail. Vytauto Igno darbų--Jaunas varniukas.

KA SAKĖ DUBYSA?...

(Atkelta iš 5 psl.)

Antrasis paveikslas -- Marija beveik prieš 30 metų, neseniai tuomet atvykusi Ameriką, Westminster Studio nuotrauka. Marija, vilkinti visai puikią, sakykim, anų prieškarinių laikų mados balinę suknelę ir su tuomet labai modernia plaukų šukuosena, viskas pagal anų laikų skonį trės chic, --bet ar mūsų ponios šiandien taip šukuotųsi ir su tokiomis suknelėmis eitų į balius?.. Pagaliau, trečiasis paveikslas, nežinomo fotografo padarytas

1928 metais Lietuvoje prieš pat Marijai išvykstant į Ameriką, su broliais Antanu ir Lauru, pagal mūsų ano laiko madą, visi jie išsipuošę puikiai, kaip tik galima gražiausiai, --bet kuri pauglė mergaitė šiandien vaikytųsi anų prieškarinių madų, dėtytų tokią skrybėlaitę, tokį paltuką, tokias kojines ir tokius batelius?..

Vieniems deja, kitiems laimė, --bet poezijos rūbai (forma ir laikiniais atžvilgiais turinys) taip pat evoliucionuoja ir per gyvena madas, tegu ir ne taip

dažnai, kaip dabar anos kas pusmetį, bet tikrų tikriausiai kas du trys dešimtmečiai. Kodėl mes baustumės ją sukaustyti į senas tradicines, "prieškarines" madas? Tai būtų baisiai šiurkštus, žemažiūriškas ir beprotiškas komplimentas poetėi ir ne mažiau žalingas kritikos patarnavimas rašytojai. Poezija turi ir privalo savo laiko madų, ir tame nėra nieko bloga, o tik būtinybė.

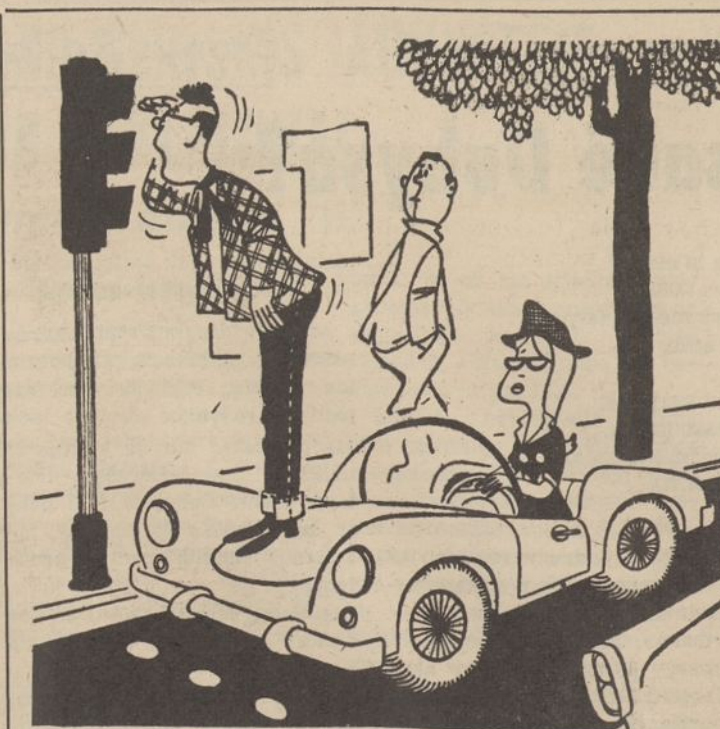
Jei visos mūsų esamos ir būsimos poetės paskirtų tiek dėmesio, laiko, rūpesčio, širdies, ir išlaidų gilintis ir sekti moderninėms poezijos madoms, kiek skiria suknelėms, šukuosėms ir kitiems afroditiško žavesio burtams, beveik galėčiau tikėti, kad kada nors vėliau viena iš jų, kaip pirmoji lietuvių lyrikė, laimėtų Nobelio premiją...

★

Gal tai netaikintina Marijai Sims, gal jai jau per vėlu, pusės amžiaus pasiekus? Kitoms ir kitiems gal ir būtų beviltiška ir per vėlu, bet ne Marijai.

Vaikai, kaip žinoma atsigimsta į savo tėvus, bet ne mažiau dažnai kaip lašas į lašą į savo senelius. Ir čia daug vilties man suteiktų V. Alantas, pateikęs šiai knygai išsamesnę rašytojos biografiją ir jos kūrybos vertinimą, kuris skaitytojui padeda lengviau prieiti ir prie jos kūrybos ir giliau suvokti autorės asmenybę. Tačiau neužtenkamai, nes labai jau aiškiai matyti, kaip biografai varžosi, sunkiai ieško žodžių kebliesiems atvejams nusakyti. Tai sena visų mūsų tautinė yda: mes nepajėgiame, mūsų visuomeninė opinija stačiai neleidžia kalbėti apie žmogų laisvai, pilnai, gyvai. Mes ne prancūzai ir gal niekada nemokėsime taip aprašyti moterų literatūros įdomius likimus, kaip jie apie savo Georges Sand, kompozitoriaus Liszto sugyventinę grafienę Mary d'Agoult, Flaubert ar Hugo meilužes ir daugybę kitų. Gal kartais, po šimto metų...

Apie Marijos nuostabų senelį Veiverių Mataušą Černeckį Alantas pažymi: "Savo stiprumu jis garsėjo keletoje parapijų. Sakykime, jis niekad nepripažindavo kirvio kapojant malkas, o jas skaldydavo kūju. Jis galėjo šešias dienas atidirbti dvarui ir neblogai tvarkyti savo didelį ūkį. Jis ir mirė eidamas 105 metus". Tai žavų, beveik fantastišką ir simbolišką jo anūkei. Jei ji

-- Žalia! Galime važiuoti...

ISPŪDŽIAI IŠ SLA SEIMO

A. Kalvaitis

Sename Pittsburgho mieste, kur paminklai ir pramonės įmonės byloja kokią reikšmę turėjo ir turi šis miestas J. A. V. istorijoje, buvo susirinkę S. L. A. Jubiliejinio Seimo delegatai savo organizacijos 75 metų deimantinio jubilėjaus švęsti.

Kaip reikšminga Pensilvanijos valstybės šios šalies ūkiniame gyvenime, ne mažiau reikšminga ši valstybė, nusagstyta nesuskaitomomis anglių kasyklomis, ir mūsų išeivijai, nes čionai spietėsi nauji ateiviai iš Lietuvos. Čionai jie surado darbą, kūrė šeimas, kūrė kultūrinius centrus ir suorganizavo lietuvišką fraternalę organizaciją, kuri per 75 metų gyvavimo laikotarpį, praėjus visa eilę kliačių, išaugo į lietuviškos išeivijos stipriausią finansinę instituciją, kuri savo apimty numato ne tik pagalbą nariams mirties ar ligos atvejais, bet taip pat savo konstitucijos nuostatuose nustatė gaires --puo-

selėti lietuviškos kultūros idealą, eiti pagalbon studijuojančiam jaunimui, remti lietuvišką spausdintą ar oro bangomis skelbiamą žodį ir bendrai rūpintis Lietuvos reikalais.

Kaip malonu buvo matyti žilagalvių lietuviškos išeivijos veteranus, kurie augino, puose-

Jūros mėgėjus vasaros atostogas praleisti kviečiame prie ATLANTO, ASBURY PARK, N. J.

P. ir O. LANIŲ VASARNAMYJE

Čia ažuolų apsupto vasarnamio erdviose kambariuose, už nedidelę kainą, ramiai pailsėsite, pasimaudysite švariausiam paplūdimyje iš visų ATLANTO pakraštyje esančių.

Tik per keletą minučių pėsčiam nuo vasarnamio pasiekiamas vandenynas -- paplūdimys, kino teatrai, bažnyčios, krautuvės, restoranai ir kitos pramogų vietos.

Svečių patogumui galima naudotis virtuvėmis, šaldytuvais, maitintis vietoje. Maudymosi mokestis apmokamos savininkų.

Kambarius siūlome užsisakyti iš anksto:

P. LANYS

515 4th Ave., Asbury Park, N. J.

Tel. PR 6-9783

Kokia puiki kombinacija DŽIAUGSMAS... DRAUGAI... IR UGNIM VIRTAS STROH'S

Saulė yra karšta, Stroh's yra šaltas... kam dar ko kito klausti? Kitą kartą, kai jūs turėsite gerų draugų kompaniją, neužmirškite geru skoniu geram laikui. Pasirūpinkite pakankamai šviesesnio, skanesnio, daugiau gaivinančio Stroh's. Visi būsit patenkinti!

Jums patiks **Stroh's** yra šviesesnis!

DABAR UŽ VIETINĖS KAINAS!

FIRE-BREWED

America's only fire-brewed beer
The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Michigan

ŽALGIRIO MŪŠIS...

(Atkelta iš 5 psl.)

bendras priešas -- Ordinas suartino Lietuvą su Lenkija. Kriavo unijos aktas yra to suartėjimo išdava.

Ordinas gerai nujautė, kuo kvepia Kriavo aktas ir Jogailos bei Lietuvos krikštai, ir jį ignoravo. Jis nepaisė Jogailos krikšto ir Lietuvą toliau laikė pagonišku kraštu. Tuo būdu, po Kriavo unijos Ordinas atsidūrė savo dviejų tradicinių susijungusių priešų aki-vaizdoj.

Dėmesio!

Naujiems skaitytojams
Dirvos prenumerata
metams tik 8 doleriai!

TREČIOKAS AGENCY

SENIAUSIA LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA

Kelionių bilietų parūpinimas ir pinigų persiuntimas į visus kraštus
TAIP PAT IR VISOKIOS RŪŠIES APDRAUDA
Kur tik besiruoštumėte keliauti, tuoj susirinkit su mūsų įstaiga

ALBINAS IR KAZYS TREČIOKAI

311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey

Telefonas: MARKET 2-4867

VILA MEŠKA

BEACH ST.

MONUMENT BEACH

CAPE COD, MASS.

TEL. BUZZARD BAY

PLAZA 9-3251

Savininkai LUŠIAI ir VEITAI

ČIA GERIAUSIA PRALEISTI VASAROS ATOSTOGAS

VILA MEŠKA yra saulėtam Cape Cod, Mass., kurio krantus skalauja Golfo srovės šildomos Atlanto bangos.

VILA MEŠKA tikram poilsiui be rūpesčių siūlo:

- ✓ Ramią ir gražią aplinkumą.
- ✓ Erdvius ir patogius kambarius.
- ✓ Gerą ir sveiką maistą.
- ✓ Neaukštas kainas.

CLEVELANDE ir apylinkėse

• **Andrius Mackevičius** išlaikė valstybinius buhalterio egzaminus Ohio valstybėje, tapdamas Certified Public Accountant. Jis yra pirmasis ir vienintelis Clevelando lietuvių kolonijoje. Egzaminus išlaikė iš pirmo karto, kas yra labai retas įvykis. Daugumoje tenka trejetą kartų bandyti laimę. Išlaikydamas šešių asme-

nų šeimą, jis 1956 m. birželio mėn. baigė Western Reserve universitetą cūm laude. Jo įstaiga, kaip CPA yra 22070 Lake Shore Blvd., Euclid, Ohio. Be to, jis yra vyriausias revizorius ir buhalteris nemažos žaislų firmos Selection Sales Corporation.

Jis yra aktyvus Korp. Neo-Lithuania narys, buvęs Clevelando skyriaus pirmininkas ir JAV Lietuvių Bendruomenės Ekonominis Tarybos narys.

Mackevičių šeima šią vasarą įsigijo du mokslo diplomus: Dalytė gimnazijos, šeimos galvą CPA.

Andrius Mackevičius

• **L. Morkūnienė**, patyrusi moterų kirpėja, aktyvi Clevelando lietuviškojo veikloje, nuo šios savaitės atidare moderniškai įrengtą moterų kirpyklą — 553 East 185 St. Telef. IV 1-5655.

• **Vid. Vak. Sporto Apygardos lengvosios atletikos pirmenybės** vyksta šį šeštadienį ir sekmadienį Clevelande, Patrick Henry stadione, Arlington Ave., prie East 122 St. Pradžia 2:30 v. šeštadienį ir 1:30 val. sekmadienį. Dalyvauja Chicago, Detroito ir Clevelando lengvatlečiai visose amžiaus klasėse.

Parduodamas 1956 m. Plymouth,
2 durų, standartinė transmisija.

Šaukti: HE 1-3439.

REIKALINGAS KAMBARYS vienam vyrui su teise naudotis virtuve,
Šaukti nuo 6-7 val. MU 1-6509

RŪSIO KRAUTUVĖS VALANDOS PIRMADIENĮ: MIESTE 9:30 A.M. IKI 9 P.M.
ON THE HEIGHTS 9:30 A.M. IKI 9:30 P.M.

the **MAY** co's **(2) BASEMENT** stores

PIRMADIENĮ 9:30 A. M.

MŪSŲ 2 RŪSIO KRAUTUVĖSE
Vienas iš mūsų didžiausių vertę duodančių įvykių
mūsų istorijoje

IŠPARDAVIMŲ
IŠPARDAVIMAS!

Šimtai pinigų taupančių pirminių abiejose mūsų 2 Rūsio krautuvėse! Pirkite kiekviename skyriuje!

Čia ir yra! Išpardavimas, kurio jūs laukėte! Proga, kurios jūs norėjote, sutaupyti ant visų tų, Grįžimo į Mokyklą reikmenų, jūsų vaikams. Galite daug sutaupyti rudens rūbams jums ir jūsų šeimai... Perkant daug dalykų, reikalingų jūsų namams... ir dovanoms dabar ir ateičiai. Ateikite anksti... pasinaudokite dideliu pasirinkimu ir žemomis, žemomis išpardavimo kainomis kiekviename skyriuje mūsų 2 Rūsio krautuvėse. Pirkite kiekviename skyriuje ir žiūrėkite Išpardavimų Išpardavimo iškabų, kurios parodo dideles sutaupas.

ATSIMINKITE! MŪSŲ RŪSIO KRAUTUVĖS ATIDAROS PIRMADIENĮ NUO 9:30 A.M. IR... EAGLE STAMPS DADEDA PRIE JŪSŲ SUTAUPŲ.

Clevelande likviduotas Lietuvių Radijo Klubas

Sugrįžęs į Clevelandą iš savo vasaros atostogų, didžiai nustebau ir susijaudinau perskaitęs Jūsų laikraštyje p. E. Karnėno pranešimą apie Lietuvių Radijo Klubo likvidavimą. Pranešime, apkaltinus lietuvių visuomenę nesidomėjimu lietuviško radijo reikalais, (kam kam, bet jau tai vargšai lietuviškai visuomenei tai visada ir už viską tenka), pranešama, kad tolimesnis klubo darbas toliau vykdyti perduodamas vienam asmeniui.

Nors mane šiame pranešime išdėstyti motyvai ir pats klausimo pastatymas visai neįtikina šios "reorganizacijos" būtinumu, tačiau po ranka neturėdamas tikslesnių davinį šiuo reikalu, visai nedirštu šį sprendimą iš esmės neigti ar pareikšti savo nuomonę dėl jo tikslingumo. Bet labiausiai mane nustebino pats tokios svarbaus, ir visą Clevelando lietuvišką visuomenę liečiančio klausimo išsprendimo būdas, kuris jau savaime sudaro naują ir, mano įsitikinimu, labai žalingą visuomenio gyvenimo precedentą.

Bet kurios organizacijos likvidavimas yra ypatingai svarbus klausimas. Net valdžios įstatymai reikalauja, kad kiekvienos organizacijos įstatuose būtų tiksliai numatyta tos organizacijos likvidavimo sprendimo būdas ir pati likvidavimo procedūra bei jos turto likimas.

Nežinau, kaip šis reikalas yra aptartas Radijo Klubo įstatuose ar statute. Tačiau normaliai bet kuri organizacija yra likviduojama arba teismo sprendimu arba kvalifikuotos visų organizacijos narių daugumos (ne susirinkime dalyvaujančių) nutarimu.

Organizacijai likviduoti yra šaukiamas specialus likvidacinis susirinkimas, apie kurį šaukėjai raštu iš anksto praneša kiekvienam nariui, įsakmiai pabrėždami, kad tame susirinkime bus svarstomas organizacijos likvidavimo klausimas. Lietuvos visose kooperatinėse ir daugelyje visuomeninių organizacijų buvo praktikuojama raštu įspėti visus narius, kad šis susirinkimas bus skaitomas teisėtu tik į atvykus daugiau negu pusę organizacijos narių. Neusirinkus šiam kvorumui už nustatyto laiko buvo šaukiamas antras susirinkimas, kuris buvo skaitomas teisėtu bet kuriam narių skaičiui atsilankius, bet ir apie tai visi nariai specialiu laišku būdavo įskamiai įspėti.

Likvidacinis susirinkimas be padaryto sprendimo likviduoti organizaciją, išrinkdavo dar likvidacinę komisiją, kuriai pavedavo galutinai užbaigti organizacijos dokumentų sutvarkymo ir turto perdavimo reikalus ir apie likvidacinį organizacijos stovį vienu ar kitu būdu painformuoti narius ir visą visuomenę.

Likviduojant Radijo Klubą nei vienas šių elementarinių reikalavimų neatliktas. Tiesa, bendruose pranešimuose spaudoje buvo paminėta, kad susirinkimas turės "aptarti ir išspręsti tolimesnį Tėvynės Garsų radijo programos (ne Klubu J. D.) likimą". Tačiau toks pranešimas nei vienam nariui, tikiu, nesupravo, kad susirinkime, nebojant dalyvaujančių skaičiaus, bus sprendžiamas paties Radijo

Klubo likvidavimo ir jo turto likimo klausimas.

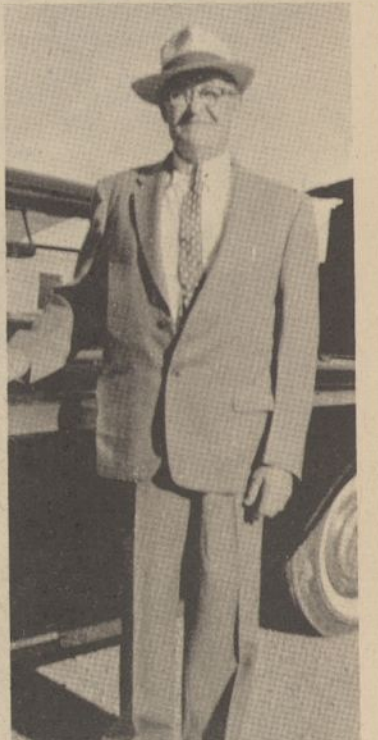
Be kito ko pats susirinkimas buvo sušauktas neįprastai pačiu nepatogiausiu metų laiku. Visi, o tuo pačiu ir buvę Klubu valdybos nariai, žino, kad liepos pabaiga ir rugpiūčio pradžia yra pats atostogų ir stovyklavimo įkarštis. Labai daug žmonių, o tuo pačiu ir Klubu narių, iš Clevelando yra išvykę arba bent savaitgalius praleidžia už miesto ribų. Todėl nenuostabu, kad į susirinkimą atvyko vos keliolika asmenų. Tačiau nuostabu ir neįtikėtina, kad šie keliolika žmonių ryžosi padaryti tokį lemtingą ir galutiną sprendimą, kuris eventualiai daugelio gali būti paskaitytas saujelės žmonių sauvale...

Jeigu jau ir susidarė tokios gyvenimo sąlygos, kad lietuvių radijo programos tolimesnis vykdymas tenka vėl iš visuomeninių pagrindų sudarytos organizacijos grąžinti į privataus asmens rankas, tad vis dėlto ir tuo atveju, tiek buvę Klubu nariai, tiek plačioji lietuvių visuomenė, tiek pagaliau šio gražaus darbo pirmieji iniciatoriai ir pradininkai, turi teisę žinoti, kokių kraščių ir kokiomis sąlygomis palydi tuos pasišventelius, kurie prašomi toliau privačia iniciatyva išlaikyti "Tėvynės Garsus" ir kuriuos p. Karnėnas savo pareiškime kviečia "ir toliau moraliai ir materialiai remti".

Nežinau, ar šis reikalas, kiek tai liečia Lietuvių Radijo Klubo likimą, begalimas atitaisyti. Tačiau čia susiduriame su visai nauju visuomeninio gyvenimo precedentu, kurio reikėtų visomis priemonėmis vengti, nes panašūs įvykiai gali galutinai pa-

kirsti plačiosios lietuvių visuomenės pasitikėjimą mūsų organizacijomis ir jų veikėjais.

Jonas F. Daugėla
807 Thornhill Dr.
Cleveland, Ohio

• **Mikas Sigel**, lietuvis ūkininkas iš Roma, Ohio, liepos mėn. 12 d. atšventė 70 metų amžiaus sukaktį. Į JAV yra atvykęs 1909 m. balandžio 15 d. į New Yorką. Už pusmečio persikėlė į Clevelandą ir čia arba jo apylinkėse visą laiką gyvena. Ūkininkauja jau 40 metų. Išaugino šeimą iš 3 dukterų ir 2 sūnų.

Mikas Dirvą skaito nuo pat jos išleidimo, tebėra judrus, taip pat tebežemai čiuoja, lyg būtų neseniai iš Lietuvos atvykęs.

L. Morkūnienė nuo rugpiūčio 9 d. atidarė naują, moderniškai įrengtą

EL — LOUISE HAIRDRESSER'S

553 EAST 185 ST. IV 1-5655
(Netoli Lake Shore Blvd.)

Atidarymo proga visos ponios ir panelės kviečiamos su moterų salonu susipažinti ir pasinaudoti prityrusių šukuotojų patarnavimu. Vietinės ir europinės mados.

Mašinoms pastatyti yra vieta iš kiemo pusės, o taip pat ir šalutinėje gatvėje.

LIETUVIŲ KLUBAS
ir
SVETAINĖ

Lietuvių Svetainėje renkite lietuviškus parengimus, o poilsį praleiskite tarp savųjų Klube.

— Cleveland —

6835 Superior Avenue EX 1-1143

EAST CLEVELAND—EUCLID & SUPERIOR AVE.
SAVINGS EARN **OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON**

4%

SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH—SUPERIOR AVENUE

KERELIS BROS.
CONSTRUCTION CO.

STATOME ĮVAIRIUS REZIDENCINIUS, MEDICINOS IR PREKYBOS TIKSLAMS SKIRTUS PASTATUS.

ARCHITEKTAS ATLIEKA PLANAVIMĄ PAGAL JŪSŲ PAGEIDAVIMĄ.

Republic 7-8949
6350 S. ALBANY AVE.
CHICAGO, ILL.

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

DIRVA

Nr. 92

1960 m. rugpiūčio 10 d.

KAS IR KUR?

• Lietuvos Nepriklausomybės Fondui skiriamas aukas siūsti: Liudas Tamošaitis, išdininkas, 90-34, 78 St., Woodhaven 21, N. Y.

Lietuvos Nepriklausomybės Fondo pirmininko adresas: E. Čekienė, 87-89, 96 St., Woodhaven 21, N. Y.

• Min. Stasj ir Vincentą Lozoraičius Romoj, Italijoje, šią vasarą aplankė nemaža lietuvių turistų, ypač jaunųjų. G. Jonynaitė, B. Paprockienė su dukra Kristina, dr. M. Gimbutienė, p. Parokaitė, E. Žilionytė, L. Gerulaitis, P. Klimas, inž. Šliupas su žmona ir dukrelė ir kiti.

• Rugpiūčio 3-7 d. Bonnoj, Vokietijoje, įvyko Europoj studijuojančių lietuvių suvažiavimas, kuriame vien iš Heidelbergo dalyvavo šeši studentų atstovai.

• Dar šiais metais numatoma išleisti knygą — Ant-rasis pasaulinis karas. Tai bus pirmą knygą lietuvių kalba apie tą pasaulinę žmonių katastrofą. Knyga virš 300 puslapių, kietais viršeliais, iliustruota retesnėmis nuotraukomis bei s v a r besnėmis schemomis. Knygos turinį peržiūrėjo gen. St. Raštikis.

Šiandien lietuviškos knygos išleidimas sunkėja, nes ja domisi tik dalelė lietuviškos visuomenės. Kad palengvintų ir šios knygos išleidimą, prašoma ją iš anksto užsiprenumeruoti. Prenumeratorių pavardės tilps toje pačioje knygoje. Pagaudojami garbės prenumeratoriai. Knygos kaina — 4 doleriai. Užsisakoma iki š. m. rugsėjo 30 d. pas jos autorių ir leidėją (J. Vaičiūnas, 195 Drinkwater St., Sudbury, Ont., Canada).

• A. L. Tautinės Sąjungos Chicago skyrius rugpiūčio 13 d., Beverly Shores, Jūratės viloj, ruošia su šokiais vėžių vakarą. Veiks savas gėrimų bufetas. Pradžią 6 val. vakare. Kviečiame narius ir svečius skaitlingai dalyvauti.

• Muz. A. ir V. Mrozinskių sūnus rugp. 6 d. pakrikštytas Sigito vardu. Krikšto tėvais buvo dr. A. Martus iš Clevelando ir B. Paprockienė. Mrozinskiai suruošė puikias krikštynas.

Grazina Matulaitytė-Ranait išskrido šešioms savaitėms į Californiją, San Franciscę aplankyti brolio ir pailsėti puikiam klimatu, kai čia New Yorke prasideda nemalonūs drėgmės sezonas.

Aktorius Vitalis ir dr. Marija Žukauskai rugp. 15 d. išvyks savaitę atostogų į lietuvių vasarvietę Asbury Park, N. J., o antrą savaitę praleis Putnam, Conn.

Stasys Kunkulis liepos 26 d. atvyko iš Australijos į New Yorką nuolatiniame apsigyvenimui ir apsisistojė 497 Van Siclen Ave., Brooklyn, N. Y.

Liudas Vismantas

mirė rugpiūčio 8 d. Detroite po sunkių sužeidimų, tebūdamas tik 39 metų amžiaus. Velionis buvo nuosirdus lietuviškojo spausdinto žodžio bičiulis, Vilties Draugijos šimtininkas, Vokietijoje įsteigęs ir iki išvykimo į JAV vadovavęs Ventos knygų leidyklai. Amerikoje buvo apsigyvenęs Detroite, aktyviai reikėsi lietuviškoje veikloje, iki pat mirties buvo ALB Radijo Klubu valdybos narys.

Pašarvotas Brazilio koplyčioje, laidojamas ketvirtadienį 9 val. ryto iš Sv. Antano parapijos bažnyčios.

St. Bagdonas, Chicagoje veikiančios Vytauto Didžiojo šaulių kuopos valdybos narys ir vėliavų viršininkas, pasipuošęs nauja šaulio uniforma. B. Beržinio nuotrauka

LIETUVIAI RESPUBLIKONAI AKTYVINA VEIKLĄ

Lietuvių Respublikonų Lygos valdyba New Yorke, pradėdama priešrinkimines akcijas remti R. Nixono kandidatūrai į JAV prezidentus, rugpiūčio 2 d., posėdžiavo Bruco svetainėje, Woodhaven, N. Y.

Vyt. Abraitis apibūdino JAV lietuvių vis didesnį domėjimąsi respublikonų veikla ir jos reikimu. Jis pabrėžė, kad šiuo metu jau yra 159 lietuvių organizatoriai. Artimiausiu metu bus pradėtas leisti biuletenis, kurį redaguos vienas iš pirmųjų respublikonų lietuvių veiklos iniciatorių L. Valiukas,

gyvenęs Los Angeles, Cal.

Inž. E. Bartkus rūpinsis lėšų telkimu su šia veikla susijusioms išlaidoms. Vyt. Abraitis palaikys ryšius su amerikiečių respublikonų partijos vadovais ir kitų tautų komitetais, kurių yra dvylika.

Valdybos pirm. Vl. Barčiauskas pranešė iš savo patyrimo dirbant jau keletą metų tuose tarptautiniuose respublikonų komitetuose. D. Klinga sutiko informuoti lietuvių visuomenę apie rinkimines apylinkes, laiką ir vietas.

Išpūdžiai iš SLA Seimo

(Atkelta iš 6 psl.)

Prisieina sustoti prie antros prielaidos — apatija ir indiferentiškumas, stoka tautinio įsivienijimo.

Jei SLA reikalas vienaip ar kitaip nebus pajudintas iš mirties taško, tai greitai laiku kils pavojus, kad šigarbina ir reikšminga mūsų tautiniame gyvenime organizacija, labai greitai atsidsurs gan keblioje padėtyje. Jei narių eilės retės tokiu tempu, kaip jos dabar retėja, ir jei organizacijos kadrai nebus papildyti naujomis jėgomis, tai nenoroms skverbiasi prielaida, kad mūsų ateinančiai kartai teks atlikti "graboriaus" funkcijas.

Nejaugi mes nepajusime tos pareigos — saugoti ir išlaikyti taip kruopščiai surinktus senesnės kartos skatikus, iš kurių išaugo stambus finansinis vienetas, suteikęs tiek daug lietuviškiems reikalams paramos.

Kai kam gali kilti mintis, kad šiais reikalais turėtų rūpintis organizacijos vadovybė. Iš dalies taip. Pildomoji Taryba daro visus galimus žygius narių skaičių padidinti. Bet nepamirškime, kad organizacijos struktūra, jos charakteris ir praeities darbai, neapima vien tik sausų matematinių duomenis. Ji neapsirubėžiuo vien tik fraternalės organizacijos uždaviniais. Ji per 75 metus savo gyvavimą įrodė, kad jai rūpi Lietuvos reikalai, lietuviškas jaunimas, sportas, spauda. Vienu žodžiu viskas, kas sava, kas lietuviška.

Ko gi ši organizacija reikalauja iš plačių lietuviškų masių? Ji neprašo nei pašalpos, nei paramos. Ji tik kviečia ir prašo visus geros valios lietuvius, kuriems rūpi savi reikalai, įsijungti į šį stiprų fi-

nansinį tautinį vienetą aktyviai dalyvauti organizacijos darbuose ir normalia tvarka perimti jos valdymą.

Atrodo, prašymas — kvietimas yra kuklus ir logiškas. SLA vadovybė meta žvilgsnį į mūsų priaugančią jaunumą, kuri taip gražiai ir pozityviai reiskiasi mūsų visuomeniniame ir politiniame gyvenime.

Jau dabar laikas didesniuose mūsų centruose, kaip Chicagoje, Clevelande, New Yorke ir Detroite, pradėti aktyviai šią problemą risti. Pirmučiausia reikėtų sudaryti naujas kuopas, užverbuoti naujus narius ir būsimame SLA Seime, kuris įvyks 1962 metais, dalyvauti su stipriomis ir energingomis delegacijomis.

Pilnai esu užtikrintas, kad mūsų jaunoji karta įvertins šios problemos svarbą, bendradar-

JŪSŲ DRAUGAMS

DIRVOS BŪTINAI REIKIA

DIRVA jau eina triskart per savaitę, ir ji vis turtėja žiniomis bei vaizdais iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo.

KAS DIRVOS NESKAITO - DAUG NUSTOJA!

Kodėl jūs savo draugams tik linkit viso geriausio?

Jūs verčiau jiems tai **p a d a r y k i t:** pasirūpinkit, kad jie gautų **D I R V A !**

Tada Jūsų linkėjimai jiems pildysis pusantro šimto kartų per metus!

Užpildykite ir atsiųskite mums šią atkarpą:

DIRVA

6907 Superior Ave.,
Cleveland 3, Ohio.

PRADĖKITE SIŪSTI DIRVĄ

Kam

Kur

Susipažinti šešius numerius ☐

Kaip mano dovaną, už kurią apmoku naujiems skaitytojams taikomu papigintu tarifu:

už 3 mėnesius — \$2.00 ☐

už 6 mėnesius — \$4.00 ☐

už pirmus metus — \$8.00 ☐

(Pažymėkite atitinkame langelyje savo užsakymą ir pridėkite atitinkamą mokestį, jei užsakote kaip dovaną).

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

Mūsų sporto bendradarbis Chicagoje Ed. Šulaitis (dešinėje) šį kartą jau tikrai ne apie sportą kalbasi su rašytoju B. Babrausku. Užpakaly stovįs Amerikos Balso pareigūnas inž. P. Labanauskas, neapsisprendžia ar verta tą pokalbį į juostą įreikduoti...

B. Beržinio nuotrauka

DETROIT

Padėka už gražią talką

L. Bendruomenės Detroito apylinkės valdyba dėkoja visiems, prisidėjusiems prie sėkmingo lietuvių reprezentavimo tarptautiniame laisvės festivalyje, būtent: tiems, kurie savo darbu prisidėjo prie lietuviško vežimo paruošimo, jaunimui dalyvavusiems parade birželio 30 d., tautinių šokių grupei šilainei, sėkmingai atstovavusiai tautybių pasirodyme birželio 27 d., tautinių dirbinių parodai skolinosiems eksponatus ir jaunimui budėjusiame parodoje. Ypatingai dėkojame mūsų mažiesiems gražiai ir gausiai atstovavusiems lietuvių vaikų parade liepos 4 d., dėkojame ir jų tėvams.

L. B. Detroito apylinkės valdyba

K. Dobylas, Lietuvos savanoris-kūrėjas, Nepriklausomybės kovų invalidas, dabar gyvenęs Cicero, Ill., dar jaučiasi stipriai ir aktyviai reišiasi visuomeninėje veikloje.

B. Beržinio nuotrauka

Skautai yra gamtos draugai... M. Jokubaitytė ir J. Balaišytė (clevelandietės), parke sutikusios briedį, skuba į jį pavišinti. V. Bacevičiaus nuotrauka